

Ventspils pilsētas attīstības virzieni

līdz 2020.gadam

Ventspils pilsētas attīstības programma

**aktualizēta
2007.-2013.gadam**

I. ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Gala redakcija

Apstiprināta
ar Ventspils pilsētas domes 2011.gada 17.jūnija lēmumu
Nr.85 (protokols Nr. 9; 11 §)

Ventspils, 2011.gada jūnijs

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
Ievads	5
Lietotie saīsinājumi	6
1. Ventspils pilsēta Latvijas administratīvi teritoriālajā iedalījumā	7
2. Pilsētas teritorija un dabas resursi	8
2.1. Atrašanās vieta	8
2.2. Reljefs, ūdeņi	11
2.3. Klimatiskie apstākļi	11
2.4. Inženierģeoloģiskie apstākļi	12
2.5. Augsnes īpatnības	12
2.6. Teritorijas platība, zemes izmantošanas struktūra	12
2.7. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	14
3. Iedzīvotāji	17
3.1. Iedzīvotāju skaits	17
3.2. Iedzīvotāju struktūra	23
3.3. Noslēgtās un šķirtās laulības	26
3.4. Iedzīvotāju skaita prognozes	27
4. Apdzīvojums un pilsētas apbūve	30
4.1. Iedzīvotāju blīvums	30
4.2. Pilsētas daļas	30
4.3. Degradētās un problemātiskās teritorijas	34
4.4. Apbūves plānošana un uzraudzība	34
5. Ekonomikas attīstība	35
6. Nodarbinātība un bezdarbs	38
6.1. Nodarbinātība	38
6.2. Bezdarbs	40
6.3. Darba samaksa	44
7. Mājsaimniecību situācija	46
7.1. Mājsaimniecību budžets	46
7.2. Mājokļi	48
8. Transporta infrastruktūra un sakari	51
8.1. Ielas	51
8.2. Sabiedriskais transports	55
8.3. Osta un jūras transports	56
8.4. Dzelzceļš	61
8.5. Gaisa satiksme	63
8.6. Integrācija Eiropas un Latvijas transporta tīklā	64
8.7. Sakari	65
9. Inženiertehniskā infrastruktūra un komunālie pakalpojumi	67
9.1. Energoapgāde	67
9.2. Siltumapgāde	68
9.3. Ūdensapgāde un kanalizācija	71

10. Pilsētas labiekārtošana	75
10.1. Parki, pagalmi.....	75
10.2. Pludmales.....	76
10.3. Kapsētas	76
10.4. Atkritumu saimniecība	77
11. Izglītība.....	80
11.1. Pirmsskolas izglītības iestādes	80
11.2. Vispārējās izglītības iestādes.....	81
11.3. Profesionālās izglītības iestādes.....	85
11.4. Interesu un profesionālas ievirzes izglītības iestāde.....	87
11.5. Augstākās izglītības iestādes	88
11.6. Mūžizglītība	90
11.7. Izglītības vadība	92
12. Kultūrvide.....	93
12.1. Kultūrvēsturiskais mantojums.....	93
12.2. Kultūras infrastruktūra.....	93
12.3. Bibliotēkas.....	94
12.4. Muzeji.....	95
12.5. Kultūras iestādes.....	97
12.6. Kultūras pasākumi.....	98
13. Sports	100
14. Veselības aprūpe	107
14.1. Primārā un sekundārā veselības aprūpe	107
14.2. Stacionārā veselības aprūpe	108
14.3. Neatliekamā medicīniskā palīdzība.....	110
15. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība un bāriņtiesa	111
15.1. Sociālais dienests	111
15.2. Sociālie pakalpojumi	112
15.3. Sociālie pabalsti.....	117
15.4. Sociālā iekļaušana.....	117
15.5. Bāriņtiesa	118
16. Jaunatnes lietas	120
17. Sabiedriskā kārtība un drošība	122
18. Uzņēmējdarbības vide.....	124
18.1. Ekonomiskā aktivitāte un tautsaimniecības struktūra.....	124
18.2. Uzņēmējdarbības vide.....	127
19. Nozaru attīstība	134
19.1. Transports un uzglabāšana	134
19.2. Rūpniecība.....	138
19.3. Zvejniecība un zivju pārstrāde	141
19.4. Būvniecība.....	141
19.5. Tirdzniecība	143
19.6. Tūrisms un ar to saistītās nozares.....	145
20. Zinātne un inovācijas	150
21. Vides kvalitāte un vides aizsardzība.....	152

21.1. Gaisa kvalitāte	152
21.2. Ūdens kvalitāte	153
21.3. Grunts un gruntsūdeņu piesārņojums	153
22. Pašvaldības darbība un resursi	155
22.1. Pašvaldības struktūra	155
22.2. Informācijas sabiedrība un e-pārvalde.....	157
22.3. Pašvaldības dialogs ar sabiedrību	159
22.4. Pašvaldības budžets	160
22.5. Sadarbība ar citām pašvaldībām	165
23. Valsts institūcijas Ventspilī	168
SVID analīze- stiprās puses, vājās puses, iespējas un draudi.....	169
Terminu skaidrojumi	181
Izmantotā literatūra, datu avoti.....	183

Ievads

Sekmīga darbība šodien nav iespējama bez redzējuma, ko vēlamies sasniegt rīt. Domājot par savas pilsētas nākotnes attīstību, Ventspils pilsētas pašvaldība ir iezīmējusi un pilsētas dome pēc publiskās apspriešanas ir apstiprinājusi Ventspils pilsētas attīstības virzienus līdz 2020.gadam un saskaņā ar tiem aktualizēto Ventspils pilsētas attīstības programmu 2007.-2013.gadam.

Ventspils pilsētas attīstības virzieni līdz 2020.gadam un aktualizētā Ventspils pilsētas attīstības programma 2007.-2013.gadam, veido vienotu pilsētas attīstības plānošanas dokumentu. Ventspils pilsētas attīstības virzieniem un programmai veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, un tā ietvaros sagatavots Vides pārskats par plānoto pasākumu ietekmi uz vidi. Attiecīgi šis viss vienotais Ventspils pilsētas attīstības plānošanas dokuments sastāv no trīs sējumiem:

- I Esošās situācijas analīze;
- II Stratēģiskā daļa;
- III Vides pārskats.

Pašvaldības nākotnes skatījums – vīzija, izvirzītie mērķi, prioritātes, rīcības virzieni, uzdevumi un plānotie pasākumi, tai skaitā investīciju projekti, balstās uz tagadnes situācijas izvērtējumu.

Šajā (I) sējumā ietverta Ventspils pilsētas esošās situācijas analīze. Tās struktūru veido ievads, 23 tematiskas nodaļas, stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu (SVID) analīze. Pirms situācijas iztirzājuma dots izmantoto saīsinājumu saraksts, savukārt beigu daļā iekļauti dažādu statistikas terminu skaidrojumi. Noslēgumā dots izmantoto avotu saraksts. Nodaļās secīgi apskatīti visi pilsētas pastāvēšanas un darbības aspekti – sākot ar teritoriju un pilsētas iedzīvotājiem, tālāk apskatot tehnisko un sociālo infrastruktūru un pakalpojumus, uzņēmējdarbības vidi un pilsētas galvenās ekonomikas nozares, kā arī pašvaldības darbību. Esošās situācijas analīze noslēdzas ar apkopojošu SVID analīzi vietējā mērogā, nacionālā un starptautiskā mērogā.

Esošās situācijas raksturojums un analīze veikta, balstoties uz statistikas datiem, dažādu valsts institūciju un pašvaldības institūciju rīcībā esošiem datiem, uz dažādiem pētījumiem, apsekojumiem un uz aptauju datiem, tai skaitā uz pilsētas iedzīvotāju aptaujas datiem. Analīzē izmantota attīstības programmas izstrādes gaitā izveidotajās darba grupās sniegtā un apspriestā informācija, kā arī dažādi publicēti un nepublicēti materiāli.

Lietotie saīsinājumi

Saīsinājums

AER	atjaunojamie energoresursi
BĢSILM	Bērnu un ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija
BSP	Bakalaura studiju programma
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
CVK	Centrālā vēlēšanu komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IKT	Informāciju un komunikāciju tehnoloģijas
IT	Informāciju tehnoloģijas
KF	Kohēzijas fonds
KTA	Kurzemes Tūrisma asociācija
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LR	Latvijas Republika
LU	Latvijas Universitāte
LVĢMC	Latvijas Valsts ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
MSP	Maģistra studiju programma
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
PII	Pirmsskolas izglītības iestāde
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SVID	Stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu (analīze)
TAVA	Tūrisma attīstības valsts aģentūra
TIC	Tūrisma informācijas centrs
UR	Uzņēmumu reģistrs
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VATP	Ventspils Augsto tehnoloģiju parks
VBP	Ventspils Brīvostas pārvalde
VeA	Ventspils Augstskola
VDC	Ventspils Digitālais centrs
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VSRC	Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
VVD	Valsts vides dienests
VZD	Valsts zemes dienests

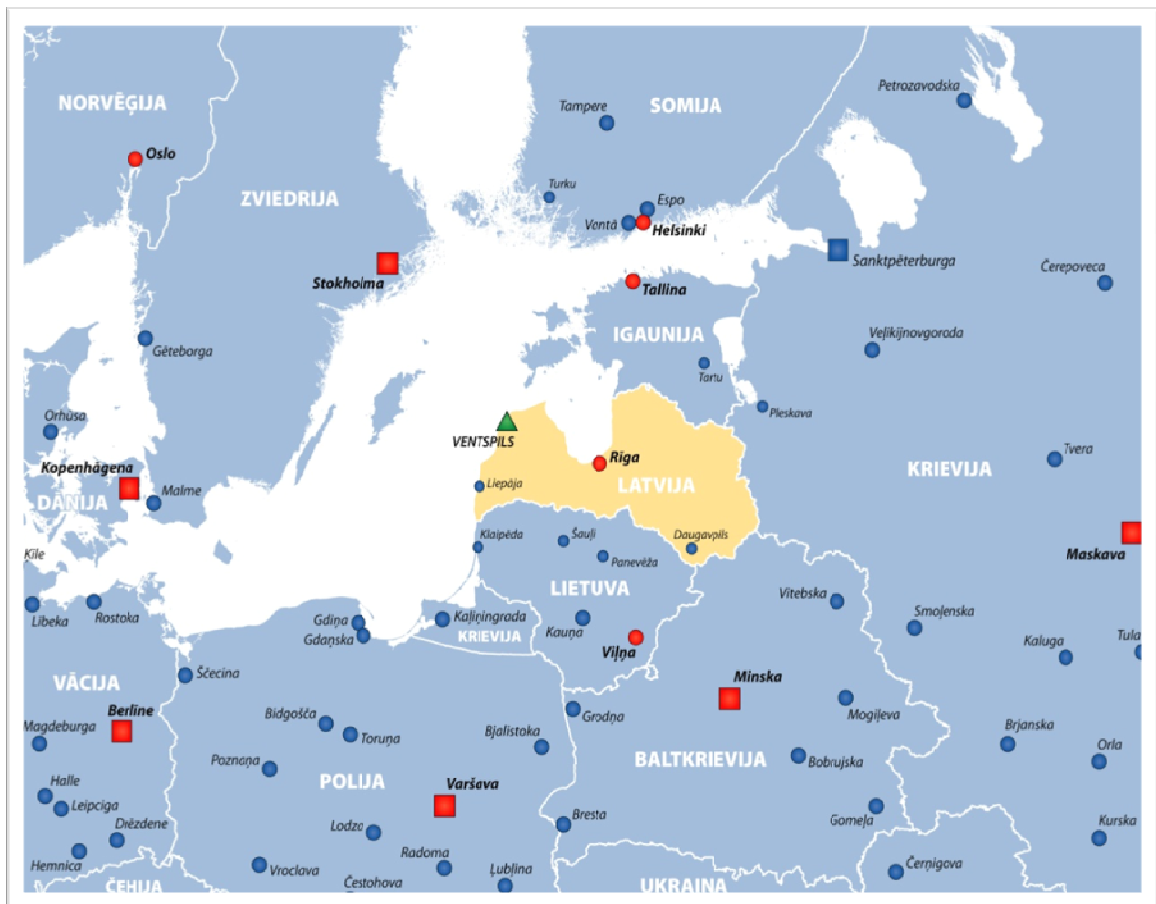
2. Pilsētas teritorija un dabas resursi

- *Atrašanās vieta*
- *Reljefs, ūdeņi*
- *Klimatiskie apstākļi*
- *Inženierģeoloģiskie apstākļi*
- *Augsnes īpatnības*
- *Teritorija platība, zemes izmantošanas struktūra*
- *Aizsargājamās dabas teritorijas*

2.1. Atrašanās vieta

Ventspils pilsēta atrodas Latvijas rietumu daļas – Kurzemes – ziemeļrietumos Baltijas jūras krastā pie Ventas upes ietekas jūrā.

2.1.1.attēls. Ventspils atrašanās vieta Baltijas jūras ziemeļu daļā

Attālums no Ventspils līdz valsts galvaspilsētai Rīgai taisnā līnijā ir 160 km, pa autoceļu līdz Rīgai ir 185 km, ceļā jāpavada apmēram 2h 30min. Attālums līdz Liepājai ir 103 km pa taisnu līniju, 121 km pa autoceļu, ceļā vidēji jāpavada 1h 50min.

2.1.2.attēls. Attālumi no pilsētām un ciemiem līdz Ventspilij (km)

Avots: Latvijas valsts ceļi, Google

Ventspils pilsētas teritoriju sauszemē ieskauj Ventspils novada teritorija³. Ventspils ir atbalsta centrs apkārtējām teritorijām un iekļaujas Kurzemes pilsētu funkcionālajā tīklā. Uz Ventspili, kā nacionālas nozīmes centru, gan pēc pakalpojumiem, gan strādāt, cilvēki dodas no Ventspils novada, no Kurzemes reģiona, kā arī no citām Latvijas vietām.

2.1.3.attēls. Latvijas rietumu daļas administratīvās teritorijas

³ Ventspils novads izveidots 2009.gadā apvienojoties bijušā Ventspils rajona pašvaldībām. Ventspils novada domes, administrācijas ēka atrodas Ventspils pilsētā.

2.2. Reljefs, ūdeņi

Ventspils atrodas izteiktā līdzenumā – Piejūras zemienē, bijušās Litorīnas lagūnas ziemeļu daļā. Zemes virsma gandrīz visā pilsētas teritorijā ir tikai par 3-5 m augstāka par pašreizējo jūras līmeni. To no Baltijas jūras līdzenuma atdala kāpu josla.

Baltijas jūras piekraste

Ventspilij ir 13 kilometru robeža ar Baltijas jūru. Tās krastā veidojas 30-400 metru plata kāpu josla. Plašāka kāpu josla ir uz dienvidiem no Ventas ietekas Baltijas jūrā.

Pilsētas dienvidu daļā atrodas ap 140 – 200 metrus plata pludmale. Tā ir centrālā pilsētas pludmale un centrālā pilsētas peldvieta – 1,2 km gara pludmales un peldvietas daļa posmā no Dienvidu mola līdz Jūrmalas parka meliorācijas grāvim, kura atbilst visām Starptautiskā vides izglītības fonda izvirzītājām prasībām Zilā karoga pludmalēm.

Savukārt Staldzenes pludmale, kas atrodas pilsētas ziemeļu daļā, ir šaura, un tajā nepieciešams labiekārtojums.

Venta

Pilsētai 9,5 kilometru garumā caurplūst Ventas upe, kas ir ceturtā garākā upe Latvijā (346 km, no tiem 178 km Latvijā). Ventas upes sateces baseina platība ir 11800 km² (Latvijā -7900 km²). Gada notece ir ap 3 km³, kritums Latvijas teritorijā ir 0,48 m/km.⁴

Ventas upes gultne atrodas ap 4-5 m zem jūras līmeņa, bet padziļinātajā posmā ostas daļā – pat 17,5 m zem jūras līmeņa. Ventas grīvā upe ir 200 m plata. Te atrodas Ventspils osta, kurā pēc Ventas grīvas padziļināšanas var ienākt lieli naftas tankkuģi.

Būšnieku ezers

Ventspils ziemeļu daļā atrodas Būšnieku ezers - lagūnu tipa ezers ar ovālas formas, seklu ziemeļu – dienvidu virziena izstieptu ezerdobi.⁵ Ezera platība ir 330 ha, maksimālais dziļums – 2,8 m, vidējais – 1,2 m, maksimālais garums – 3 km, bet lielākais platums 1,4 km. Ezera aptuvenais tilpums ir 4 milj. m³, krasta līnijas garums – 7,6 km.

Pēc hidroloģiskā režīma Būšnieku ezers ir caurteces ezers, taču ūdens apmaiņa ezerā ir neliela. Būšnieku ezera ietek Klāņu – Būšnieku kanāls, kas to savieno ar Klāņezeri, bet ūdens notece uz jūru notiek pa Lošupi. Būšnieku ezera sateces baseins atrodas Piejūras zemienē Ventavas līdzenumā Ventspils pilsētas un Ventspils novada (Tārgales un Popes pagasta) administratīvajās robežās. Būšnieku ezera sateces baseins ietilpst Baltijas jūras piekrastes baseinā.

2.3. Klimatiskie apstākļi

Ventspils klimatiskos apstākļus nosaka pilsētas atrašanās jūras krastā. Ventspilī ir izteikts piejūras klimats.

Teritorijai raksturīga neliela gada temperatūras amplitūda, t.i., samērā vēsas vasaras un siltas ziemas ar nepastāvīgiem sala periodiem, mākoņainība, bieži nokrišņi un miglas. Pavasaris ir vēss, un veģetācijas attīstība aizkavējas, savukārt rudens periods ir ilgāks. Pēdējās pavasara salnas vērojamas no 25.aprīļa līdz 14. maijam, pirmās rudens salnas no 4. līdz 25.oktobrim. Bez sala periods vidēji ilgst 143–173 dienas. Sniega sega veidojas tikai 25% no ziemām. Veģetācijas periods ir 128-138 dienas.

⁴ Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam

⁵ Dabas lieguma „Būšnieku ezera krasts” dabas aizsardzības plāns 2008-2018.gadam”, SIA REMM, 2008.g.

Vidējā gaisa temperatūra janvārī ir no -3°C līdz $-3,5^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā $+16,5^{\circ}\text{C}$. Gada vidējā temperatūra ir $6,7^{\circ}\text{C}$. Gaisa temperatūra Ventspilī ir augstāka par vidējo atbilstoši platuma grādiem raksturīgo temperatūru janvārī par 7 – 9 grādiem, savukārt zemāka jūlijā par 2 – 3 grādiem.

Visu gadu ir novērojams vējš, pārsvarā rietumu un dienvidrietumu virziena, kas veicina gaisa apmaiņu ar jūru.

Vidējais gaisa mitrums sezonālā griezumā mainās maz un svārstās no 80% līdz 90%. Atmosfēras nokrišņus nosaka cikloniskā darbība. To maksimums novērojams rudens un ziemas sezonā. Vidēji aukstajā laika periodā novērojamas 83 dienas ar nokrišņiem, vasarā – 65 dienas. Gada nokrišņu daudzums svārstās 600-700 mm robežās. Sniega veidā nokrīt tikai 15 % no gada nokrišņu daudzuma.

2.4. Inženierģeoloģiskie apstākļi

Reljefa raksturs, kā arī kvartāra segas augšējo, saimnieciskai darbībai (īpaši pilsētbūvniecībai) nozīmīgāko nogulumu veidošanās īpatnības ir saistītas ar pēdējā ledus laikmeta beigām un Baltijas jūras baseina dažādu attīstības fāžu hidrodinamisko un sedimentācijas procesu izmaiņām. Savu iespaidu ir atstājuši arī Ventas upe, kas tekot ir izskalojusi un pārskalojusi jūras nogulumus tās regresīvajos etapos.

Nozīmīgākās pašreizējo ģeomorfoloģisko procesu izpausmes Ventspilī un tās apkārtnē saistītas ar virszemes ūdeņu (jūras) un vēja darbību. Pēdējos gados šo procesu intensitāti visai ievērojami ietekmējusi saimnieciskā darbība. Visvairāk tā skar jūras krastu un tam piegulošo sauszemi. Mazāk nozīmīgas izmaiņas rada upju darbība un ar nelabvēlīgajiem notecēs apstākļiem saistītā pārpurvošanās. Teritorijas nosusināšanas rezultātā pārpurvošanās procesi Ventspilī ir gandrīz aprimuši

2.5. Augsnes īpatnības

Ventspilī ir samērā nabadzīgas smilts un mālsmilts augsnes, ar vidēju iekultivēšanas pakāpi. Pacēlumos ir tipiskās podzola augsnes, bet reljefa ieplakās – kūdraina podzolēta glejaugsne un velēnu glejaugsne. Augsnes skābums ir pH 5,6–5,9, augsnei raksturīgs vidējs fosfora – 110–120 mg/kg un kālija – 120–130 mg/kg nodrošinājums. Tādēļ arī augu valsts ir samērā nabadzīga, brīvā dabā sastopamas smilgas, grīšļi un citi mazprasīgi augi.

2.6. Teritorijas platība, zemes izmantošanas struktūra

Pilsētas platība ir 58 km². Pēc platības Ventspils ir sestā lielākā pilsēta Latvijā un otrā lielākā pilsēta Kurzemē aiz Liepājas (61 km²).

Ventspils pilsētas teritorijai raksturīgs salīdzinoši liels neapbūvēto teritoriju īpatsvars. Zemes zem ēkām, pagalmiem un ceļiem aizņem tikai 8% pilsētas teritorijas (skat. 2.6.1.tabulu).

Pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa lielākā īpašumu vai lietojumu kopplatība ir reģistrēta kā zeme bez apbūves:

- Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu noteikta 26,4% pilsētas platības (skat. 2.6.2.tabulu). Pēc zemes lietojuma veida, mežs aizņem mazāk, tomēr veido nozīmīgu piekto daļu no pilsētas zemēm.
- Salīdzinoši lielu daļu aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes (tajās ieskaita gan mazdārziņu zemi, gan pilsētas nomalēs esošās lauksaimniecības zemes. Kopumā nekustamā īpašuma lietošanas mērķis lauksaimniecībā izmantojamā zeme noteikta 11,1% pilsētas platības, bet dabā to ir mazāk – 6,7%.
- Lielāko daļu veido pārējās zemes – 51,2%. Šeit ietilpst pludmales, kāpu zona, kapsētas.

- Kopā ar ūdeņu teritorijām - Ventas upi un Būšnieku ezeru- (tāds nekustamā īpašuma lietošanas mērķis noteikts 12,1% platības, dabā – 12,6%) var uzskatāmi redzēt dabisko struktūru pārsvaru. Labiekārtotas dabas teritorijas un parki, kurās noteikts NĪLM⁶ Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme, aizņem 222 ha jeb 3,9%.

2.6.1.tabula. Zemes sadalījums pa lietošanas veidiem Ventspilī 2010.gada sākumā

Zemes lietošanas veids	Platība (ha)	Īpatsvars kopējā platībā (%)
Lauksaimniecībā izmantojamā zeme	374,8	6,7
Meži	1144,9	20,3
Krūmāji	48,8	0,9
Purvi	20,1	0,4
Zem ūdeņiem	710,2	12,6
Zeme zem ēkām un pagalmiem	153,0	2,7
Zeme zem ceļiem	298,2	5,3
Pārējās zemes*	2888,4	51,2
Kopā	5638,4	100,0

Avots: VZD

*Pārējās zemes – zemes, kuru aizņem smiltāji, kapsētas, parki, lauces, stigas, gravas, kraujas, nogāzes, ja tās nav uzskatāmas par mežu vai krūmāju, sēklu plantācijas un pārplūstoši klajumi, kā arī zeme, kuru izmanto derīgo izrakteņu ieguvei.

Saistībā ar ostu un ražošanas objektiem pilsētā ražošanas objektu apbūves mērķis noteikts 632,5 ha (11,1%) pilsētas teritorijas, kas kopā ar teritorijām komercdarbības objektu apbūvei (2,2%) liecina par pilsētas ekonomiskajām funkcijām.

Dzīvojamai funkcijai paredzēti 13,5% pilsētas teritorijas - individuālo dzīvojamo māju apbūvei paredzēti 628,7 ha (11,1%) un daudzdzīvokļu māju apbūvei 138,7 ha (2,4%).

Pilsētas pakalpojumu un pārvaldes objekti izvietoti 258,5 ha (4,5%). Faktiski zem ēkām, būvēm un pagalmiem atrodas tikai 153 ha (2,7%), kas, ņemot vērā, ka dominē 1-2 stāvu apbūve, liecina par retu, brīvastāvošu un zemas intensitātes apbūves raksturu pilsētā.

2.6.2.tabula. Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķa grupām Ventspilī 2010.g.sākumā

Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Zemes vienību skaits	Platība (ha)	Īpatsvars kopējā platībā (%)
Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu	105	1501,0	26,4
Satiksmes infrastruktūras objektu apbūves zeme	458	753,1	13,3
Ūdens objektu zeme	9	690,5	12,1
Ražošanas objektu apbūves zeme	183	632,5	11,1
Lauksaimniecības zeme	418	630,2	11,1
Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme	5127	628,7	11,1
Sabiedriskas nozīmes objektu apbūves zeme	183	258,5	4,5
Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme	84	222,0	3,9
Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme	735	138,7	2,4
Komercdarbības objektu apbūves zeme	298	126,5	2,2
Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme	39	51,0	0,9
Nekustamā īpašuma mērķis nav norādīts	2	5,7	0,1
Kopā	7641	5683,4	100,0

Avots: VZD

⁶ Nekustamā īpašuma lietošanas mērķis

2.7. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Ventspils pilsētas teritorijā atrodas dabas liegums *Natura 2000* teritorija „Būšnieku ezera krasts” (platība: 49ha, dibināta 2004.gadā) un divi īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi „Dampeļu atsegums” (3,5 ha) un „Staldzenes stāvkrasts” (8,6 ha).

Dabas liegums „Būšnieku ezera krasts”

Dabas lieguma izveides mērķis ir slīkšņaino ezera krastu (pārejas purvu un slīkšņu), retu augu dzīvotņu (Teodora pīlādža) aizsardzība un saglabāšana. Saskaņā ar dabas aizsardzības plānu, nepieciešams izveidot funkcionējošu infrastruktūru cilvēku plūsmas organizēšanai, kā arī radīt sabiedrības izpratni par dabas vērtību saglabāšanu un dabai draudzīgas attieksmes nozīmi.

2.7.1.attēls. Būšnieku ezera krasts

Apmeklētāju plūsmas organizēšanai nepieciešams izbūvēt infrastruktūru: makšķernieku laipas, gājēju un velosipēdistu ceļus, putnu novērošanas platformu, uzstādot lieguma robežzīmes un informācijas standus. Lai integrētu dabas lieguma un Staldzenes jūras piekrasti kopējā atpūtas un tūrisma infrastruktūrā, jāpastiprina grants seguma meža ceļš ap Būšnieku ezeru.

Avots: Dabas pieminekļa “Būšnieku ezera krasts” dabas aizsardzības plāns 2008.-2018.gadam (SIA “REMM”, 2008.g.)

“Dampeļu atsegums”

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas pieminekļis “Dampeļu atsegums” (3,5 ha) atrodas Ventas upes plašās meandras loka kreisajā stāvkrastā. Stavkrastā, kas daļēji apaudzis ar zāli, atsedzas raksturīgie Litorīnas jūras un Ancilus ezera nogulumu. Te pirms vairāk kā 50 gadiem pirmo reizi Latvijā ģeologs E. Grīnbergs atklāja un izpētīja Ancilus ezera (senā Baltijas jūras stadija) nogulumus, kas ļāva pamatot Ventspils lagūnas pastāvēšanu Ancilus ezera laikā (pirms 9000-7700 gadiem), kurā ieplūda Venta.

2.7.2. attēls. Dampeļu atsegums

Dabas pieminekļa aizsardzības plānā 2008.-2018.gadam norādīti nepieciešamie teritorijas labiekārtošanas un cilvēku plūsmas organizēšanas pasākumi, izveidojot gājēju un velosipēdistu ceļu infrastruktūru, pieejas vietas pie upes, laipas, kas būtu nozīmīgs ieguldījums dabas pieminekļa ģeoloģisko vērtību saglabāšanā, kā arī papildinājums pilsētas zaļajai atpūtas zonai.

Avots: Dabas pieminekļa “Dampeļu atsegums” dabas aizsardzības plāns 2008.-2018.gadam (SIA “REMM”, 2008.g.)

“Staldzenes stāvkrasts”

Dabas piemineklis „Staldzenes stāvkrasts” (8,6 ha) izveidots, lai aizsargātu un saglabātu unikālus Kurzemes apledošanas morēnas atsegumus, Latvijas apledošanas beigu fāzes māla un dažādu stadiju Baltijas baseina nogulumus. Jūras erozijas darbības rezultātā stāvkrasts tiek noskalots (vidēji 1m gadā), kā rezultātā dabas pieminekļa platība samazinās un šobrīd ir apmēram 6 ha.

2.7.3.attēls. Staldzenes stāvkrasts

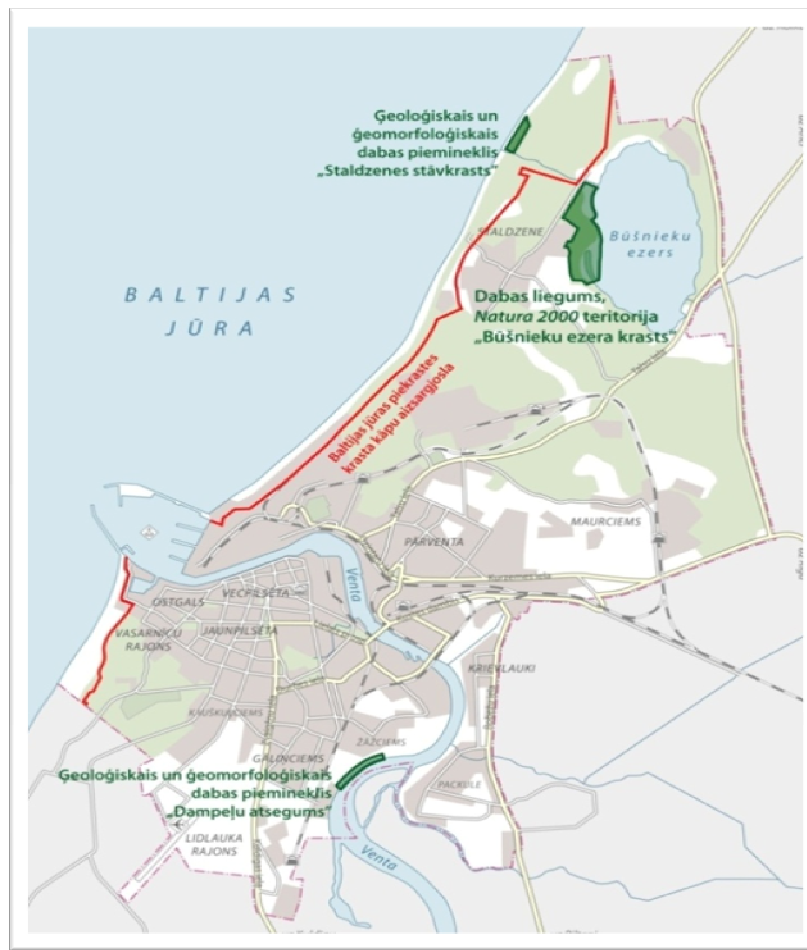
Saskaņā ar dabas aizsardzības plānu, ņemot vērā stāvkrasta straujo erozijas procesu, nav vēlama atpūtas vietu, gājēju taku-ceļu, skatu platformu, kā arī sakaru kabeļu un elektropārvades līniju projektēšana un izbūve vai labiekārtošana tuvāk par 50-100 m no kraujas augšmalas. Jāturpina jūras krasta noskalošanas procesu monitorings un jāmeklē risinājumi, kas mazinātu ievērojamo sanešu deficītu jūras seklūdens zonā, jo tas ietekmē ne tikai dabas pieminekļa teritoriju, bet arī jūras krastu vairāku desmitu kilometru attālumā uz ziemeļiem no Ventspils ostas.

Avots: Dabas pieminekļa “Staldzenes stāvkrasts” dabas aizsardzības plāns 2008.-2018.gadam (SIA “REMM”, 2008.g.)

Īpaši aizsargājamas sugas un biotopi atrodas piekrastē. Saskaņā ar sugu un biotopu vērtējumu, kas tika veikts 2004.gadā, precizēta Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izvietojumu pilsētā skat. 2.7.4.attēlā. Pilsētā ir apzināts 71 valsts nozīmes īpaši aizsargājams koks – dabas piemineklis, kā arī vietējās nozīmes retie un savdabīgie koki Ventspilī.

2.7.4.attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla

Avots: Dabas aizsardzības pārvalde, Ventspils pilsētas teritorijas plānojums 2006.-2018.gadam

3. Iedzīvotāji

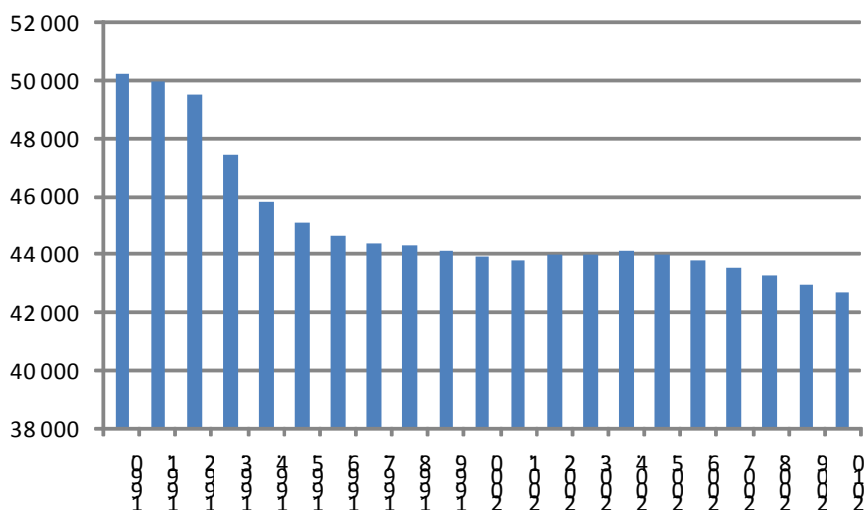
- Iedzīvotāju skaits
- Iedzīvotāju struktūra
- Noslēgtās un šķirtās laulības
- Iedzīvotāju skaita prognoze

3.1. Iedzīvotāju skaits

Statistikas dati liecina, ka 2010.gada sākumā Ventspils pilsētā dzīvoja 42 734 pastāvīgie iedzīvotāji, kas sastāda 1,9% no Latvijas iedzīvotāju kopējā skaita (Latvijā kopā 2,25 miljoni iedzīvotāju)⁷. Pēc iedzīvotāju skaita Ventspils ir sestā lielākā pilsēta Latvijā un otrā lielākā pilsēta Kurzemes reģionā. Ventspils novadā⁸, kā teritorija apvij Ventspils pilsētu un kas daļēji veido pilsētas darbu, kā arī pakalpojumu un preču noieta tirgu, 2010.gada sākumā dzīvoja 13 586 iedzīvotāji. Ventspils pilsētā un novadā kopā dzīvo 56,3 tūkstoši iedzīvotāju.

Pēdējo piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits Ventspilī samazinās. 2010.gada sākumā, salīdzinot ar 2005.gada sākumu, Ventspilī deklarēto iedzīvotāju skaits samazinājies par 1283 cilvēkiem jeb par 2,9%. Tas nozīmē, ka caurmērā šajos piecos gados Ventspils iedzīvotāju skaits samazinājās gandrīz par pieciem cilvēkiem (4,9) ik nedēļu. Arī Ventspils novada iedzīvotāju skaits ar katru gadu sarūk.

3.1.1.attēls. Iedzīvotāju skaits Ventspilī

Avots: CSP

Iedzīvotāju skaita izmaiņas tendences Ventspilī pēdējo 20 gadu laikā kopumā līdzinās izmaiņu tendencēm Latvijā kopumā (skat. 3.1.1. attēlu). Ventspilī iedzīvotāju skaits krītas, taču tas notiek nedaudz lēnāk, kā vidēji Latvijā, līdz ar to Ventspils iedzīvotāju īpatsvars kopējā Latvijas iedzīvotāju skaitā ir nedaudz pieaudzis.

3.1.1.tabula. Iedzīvotāju skaits Ventspilī, 1990. – 2010. gada sākumā

	1990.	1995.	2000.	2005.	2010.
Ventspils iedzīvotāju skaits	50 235	45 147	43 951	44 017	42 734
Ventspils, % no Latvijas iedzīvotājiem	1,88	1,81	1,85	1,91	1,90

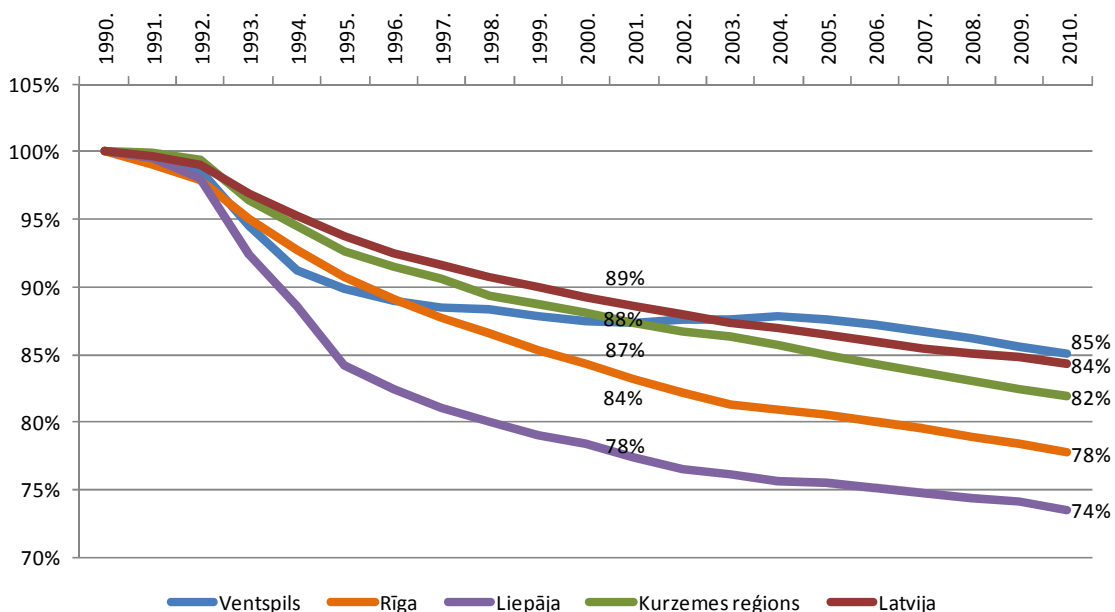
Avots: CSP

⁷ CSP dati

⁸ Ventspils novada domes un administrācijas ēka atrodas Ventspilī

Ja Ventspilī iedzīvotāju skaits no 1990.gada līdz 2010.gadam samazinājies par 14,9%, tad Latvijā kopumā tas ir krities par 15,7%. Šajos divdesmit gados iedzīvotāju skaits ir samazinājies visās lielajās pilsētās. Savukārt pēdējo desmit gadu laikā divās pilsētās – Jūrmalā un Jelgavā - iedzīvotāju skaits ir palielinājies, bet pārējās, arī Ventspilī, krities. Ventspilī periodā no 2002. – 2004.gadam iedzīvotāju skaits pat nedaudz pieauga, līdz ar to iedzīvotāju skaits 2000. – 2010. gadā ir samazinājies tikai par 3 procentpunktiem, salīdzinot ar piecu procentpunktu samazinājumu Latvijā un sešu procentpunktu samazinājumu Rīgā.

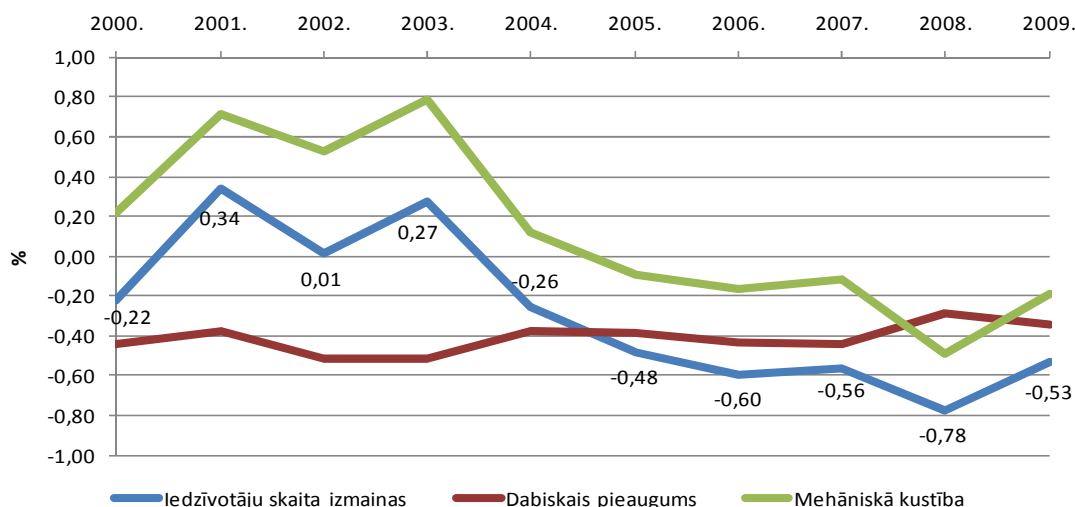
3.1.2.attēls. Iedzīvotāju skaita relatīvās izmaiņas Ventspilī, Rīgā, Liepājā, Kurzemes reģionā un Latvijā 1990. – 2010. gadā (1990 = 100%)

Avots: CSP

Galvenais iedzīvotāju skaita samazināšanās iemesls Ventspilī ir negatīvie dabiskā pieauguma rādītāji – mirstība pārsniedz dzimstību.

3.1.3.attēls. Iedzīvotāju dabiskais pieaugums un mehāniskā kustība 2000. – 2009. gadā procentos no visiem iedzīvotājiem attiecīgajā gadā Ventspilī

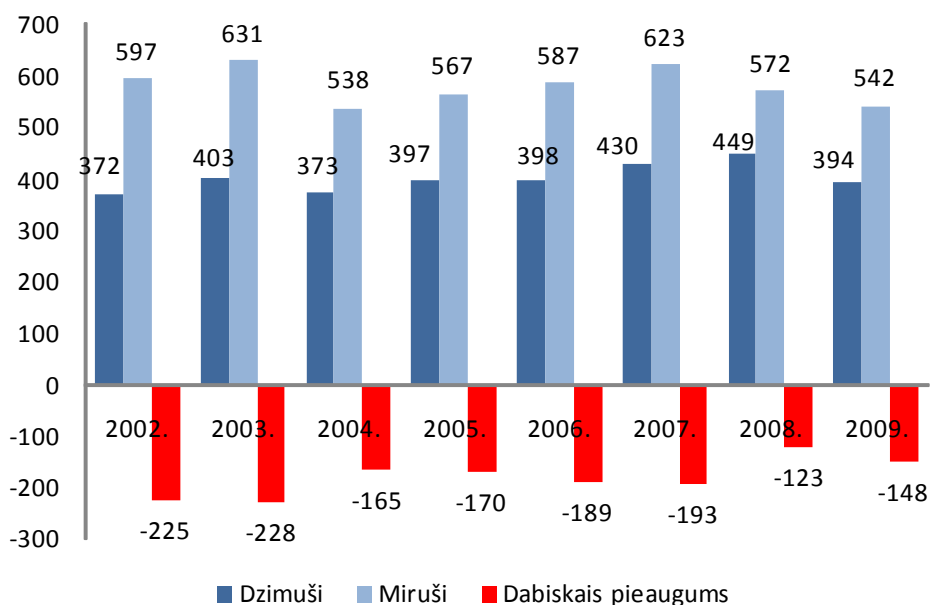
Avots: CSP

Ilgākā laika posmā līdz 2004.gadam iedzīvotāju mehāniskā kustība jeb migrācijas saldo (iebraukušo un izbraukušo starpība) bija pozitīvs, bet kopš 2005.gada migrācijas saldo ir negatīvs (3.1.3. attēls), līdz ar to kopš 2004.gada arī mehāniskā kustība ir iedzīvotāju skaita samazinājuma iemesls. Latvijā iedzīvotāju skaits samazinās gan negatīvas dabiskās, gan negatīvas mehāniskās kustības rezultātā.

Dabiskā pieauguma rādītāji

Ventspilī 2009.gadā piedzima 394, bet nomira 542 cilvēki, 2008.gadā – attiecīgi 449 un 572 cilvēki. Arī Latvijā kopumā ik gadu dzimušo skaits ir mazāks nekā mirušo.

3.1.4.attēls. Ventspils iedzīvotāju dabiskās kustības rādītāji

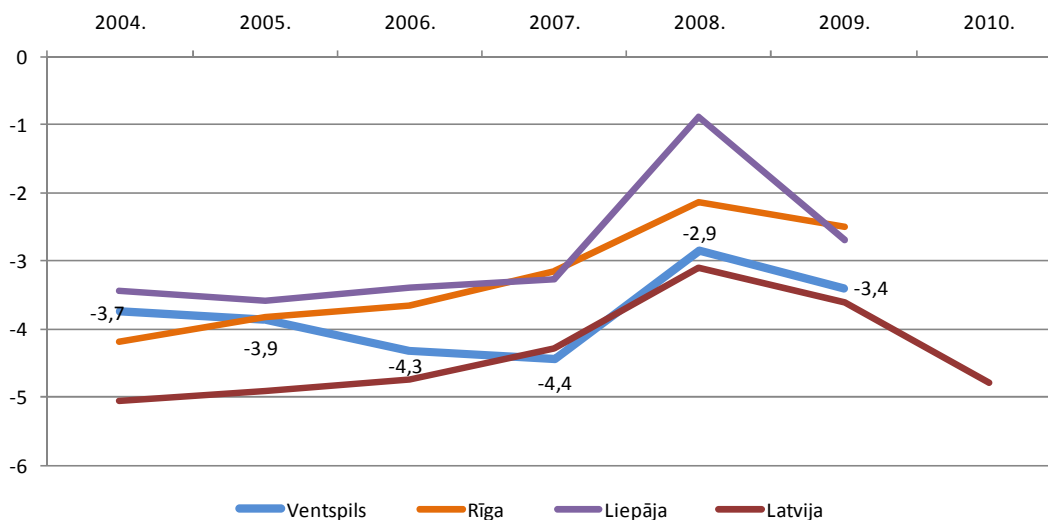

Avots: CSP

Ventspilī laika posmā no 2004. līdz 2008.gadam dzimstība palielinājās, sasniedzot lielāko dzimušo skaitu (449) pēdējā desmitgadē, bet pēc 2008.gada tā samazinās, mirstība līdz 2007.gadam palielinājās, bet pēc 2007.gada tā samazinās (skat.3.1.4.attēlu). Uz 1000 iedzīvotājiem Ventspilī 2009.gadā tika reģistrēti 9,2 jaundzimušie un 12,7 mirušie, savukārt 2008.gadā – 10,5 jaundzimušie un 13,3 mirušie. 2010.gadā Latvijā uz 1000 iedzīvotājiem tikai reģistrēti 8,6 jaundzimušie un 13,4 mirušie, 2009.gadā attiecīgi 9,6 jaundzimušie un 13,3 mirušie, bet 2008.gadā 10,6 jaundzimušie un 13,7 mirušie. Ja pieņem, ka Ventspilī 2010.gadā dzimstība salīdzinot ar 2009.gadu samazinājās proporcionāli Latvijas līmenim, tad dzimstība Ventspilī 2010.gadā sastādīja 8,24 jaundzimušos uz 1000 iedzīvotājiem.

Latvijā dabiskās kustības negatīvais rādītājs strauji palielinājās 2004.gadā, taču no 2005.gada dabiskās kustības negatīvajam rādītājam līdz 2008.gadam bija tendence samazināties. Tas, galvenokārt, bija saistīts ar jaundzimušo skaita pieaugumu un mirstības samazināšanos. Pēc Latvijas iedzīvotāju dabiskā pieauguma rādītāja tendences relatīva uzlabojuma iepriekšējos gados 2009. un 2010.gados tas atkal pasliktinājās. Līdzīga tendence vērojama Ventspilī, kur dabiskā pieauguma rādītājs uz 1000 iedzīvotājiem 2007.gadā bija -4,4, 2008. gadā -2,9, bet 2009.gadā tas kritās uz -3,4 (3.1.5. attēls). Šāds dabiskā pieauguma uz 1000 iedzīvotājiem kritums 2009.gadā skaidrojams ar to, ka neskatoties uz to, ka mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem samazinājās par 0,7 jeb 5,3%, dzimušo skaits samazinājās vēl straujāk – par 1,2 uz 1000 iedzīvotājiem jeb 11,5%.

3.1.5.attēls. Iedzīvotāju skaita dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem Ventspilī, Rīgā, Liepājā un Latvijā, 2004. – 2009.gads, Latvijā līdz 2010.gadam

Avots: CSP

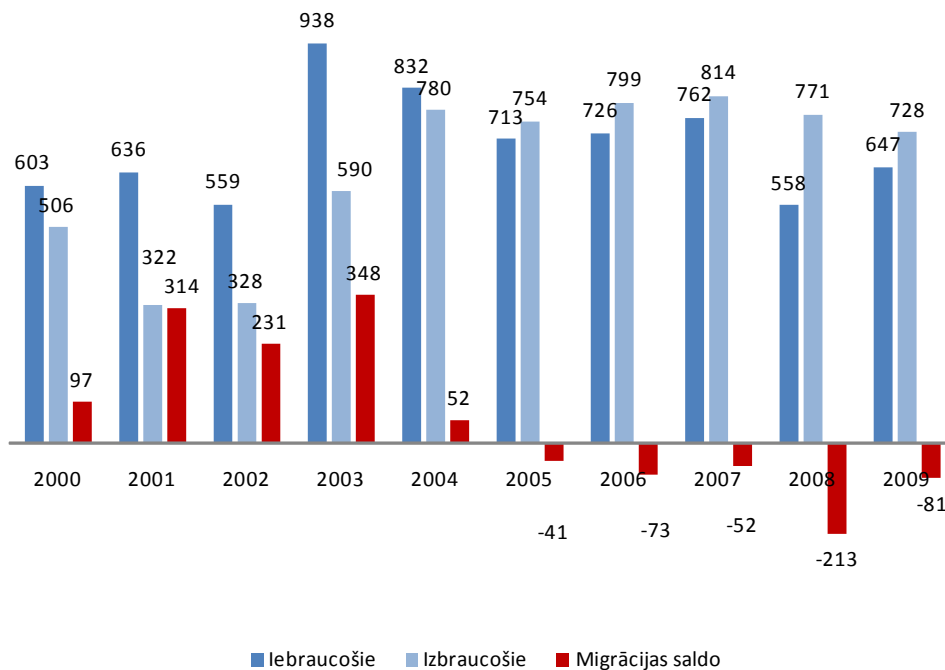
Iedzīvotāju dabiskais pieaugums ir atkarīgs ne tikai no tā, cik daudz bērnu ir vienai sievietei un kādā vecumā cilvēki mirst, bet arī no iedzīvotāju vecuma struktūras izmaiņām. Pieaugot vecāku cilvēku proporcijai iedzīvotāju kopskaitā, mirstība uz 1000 iedzīvotājiem palielināsies, pat ja mūža ilgums pagarināsies, jo vecāku cilvēku grupā mirstība ir lielāka nekā jaunākiem cilvēkiem. Līdzīgi ir ar dzimstību – pat ja pieaug bērnu skaits vienai sievietei (un attiecīgi dzimušo skaits uz 1000 reprodūktīvā vecuma sievietēm), dzimstība uz 1000 iedzīvotājiem paliks iepriekšējā līmenī vai samazināsies, ja kopējā šo iedzīvotāju proporcija iedzīvotāju kopskaitā samazinās.

Migrācijas saldo

Ventspils iedzīvotāju skaita izmaiņas lielā mērā ietekmē arī iekšzemes un starpvalstu migrācija, kas kopš 2005.gada ir negatīva – izbraukušo skaits pārsniedz dzīvot pilsētā iebrukušo skaitu.

Iedzīvotāju skaits Ventspilī visstraujāk samazinājās 1993.gadā, kad no pilsētas izbrauca gandrīz divi tūkstoši iedzīvotāji, lielākoties bijušās PSRS armijas vienības, bet iebrāuca tikai septiņi simti cilvēku. Vēlāk migrācijas saldo sāka uzlaboties un no 1997.gada līdz 2005.gadam iebrāucēju skaits pārsvarā pārsniedza izbraukušo iedzīvotāju skaitu. Šī tendence bija skaidrojama ar Ventspils pilsētas ekonomisko attīstību, kas veicināja gan labklājības līmeņa celšanos, gan pilsētas pozitīvo atpazīstamību, tādējādi piesaistot jauna darbaspēka un iedzīvotāju ienākšanu pilsētā. Neskatoties uz bezdarba līmeņa samazināšanos no 2004. līdz 2007.gadam, šajā periodā Ventspilī atkal samazinājās migrācijas saldo un sākot ar 2005.gadu izbraukušo cilvēku skaits pārsniedz iebrukušo cilvēku skaitu. 2008.gadā šī negatīvā starpība krasāk pieauga (skat. 3.1.6. attēlu).

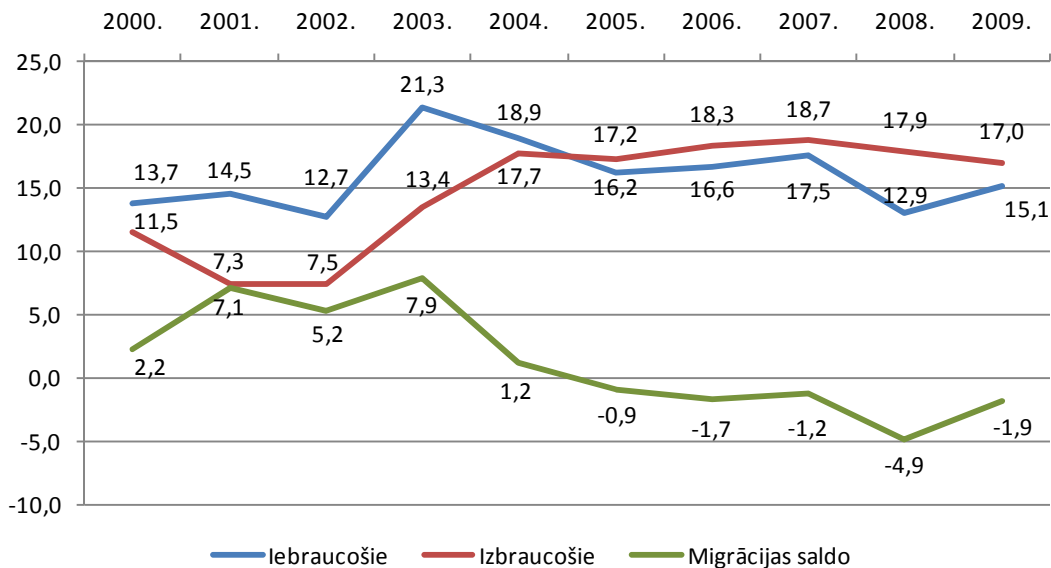
3.1.6.attēls. Ventspils iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo sastāvdaļas, 1990. – 2009.gads

Avots: CSP

Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem migrācijas saldo 2009.gadā bija -1,9; 2008.gadā -4,9 (3.1.6. attēls).

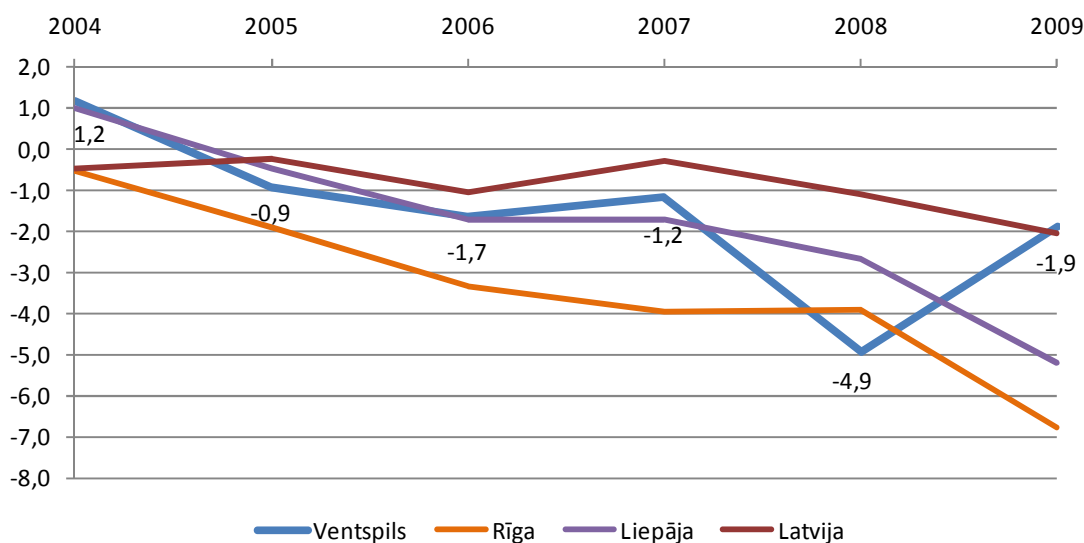
3.1.7. attēls. Ventspils iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija un migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem 2000.-2009.gadā

Avots: CSP

Salīdzinājumā ar Rīgu un Liepāju (3.1.8.attēls), starpība starp iebraukušajiem un izbraukušajiem uz 1000 iedzīvotājiem Ventspilī ir mazāka (izņemot 2008.gadu), taču šis rādītājs ir nedaudz sliktāks, nekā vidēji Latvijā.

3.1.8.attēls. Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem Ventspilī, Rīgā, Liepājā un Latvijā, 2004.-2009.gadā

Avots: CSP

Ventspils imigrācija un emigrācija pārsvarā saistīta ar Latviju (2009. gadā 73% no izbraukušajiem un 90% no iebrāukušajiem). Latvijas ietvaros, cilvēki iebrāuc pārsvarā no Kurzemes reģiona, un izbrāuc uz Rīgu un arī Kurzemes reģionu (uz Ventspils novadu – piepilsētu). Migrācijas rezultātā pilsētā palielinās latviešu īpatsvars un samazinās krievu, baltkrievu un ukraiņu īpatsvars. 2009. un 2010.gadā palielinās iedzīvotāju izbrāukšana uz citām valstīm. Jaunākās emigrācijas tendences liecina, ka salīdzinoši vairāk izbrāuc cilvēki ar augstāku izglītības līmeni, kā arī vairāk izbrāuc uz pastāvīgu, nevis pagaidu dzīvi un darbu ārzemēs. Pasaulē kopumā ekonomiskās krīzes rezultātā darbaspēka migrācija samazinās.

Ventspils ir aktīvs ekonomisks centrs un mājvieta Ventspils Augstskolai, līdz ar to iedzīvotāju skaita svārstības saistītas arī ar citu reģionu studentu ienākšanu Ventspilī, bet arī Ventspils jaunieši studē citos Latvijas reģionos. Iedzīvotāju skaitu pilsētā ietekmē arī vietējo un ārvalstu komersantu iekšzemes un starpvalstu migrācija.

Saskaņā ar jaunākajiem Ventspils iedzīvotāju aptaujas datiem⁹ 58% ventspilnieku, kas piedalījās aptaujā, neplāno pamest pilsētu (2009.gadā - 65%), 23% norādīja, ka varētu to pamest uz laiku (2003.-2009.gadā bija 16%-20%), un 13% norādīja, ka varētu pārcelties citur uz pastāvīgu dzīvi (2009.gadā - 12%). Iedzīvotāji vecumā no 18 – 24 gadiem visbiežāk atzīmējuši, ka varētu pārcelties uz dzīvi citur, bet vecumā no 25-34 gadiem ir nākamā vecuma grupa, kas to salīdzinoši biežāk pieļauj. Raksturojot iemeslus, kāpēc varētu pārcelties dzīvot citur uz laiku, lielākā daļa iedzīvotāju kā iemeslu minējuši to, lai atrastu labi atalgotu darbu.

Pilsētā iebrāukušo un izbrāukušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem (2009. gadā attiecīgi 15,1 un 17,0) ir lielāks, nekā jaundzimušo un mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem (2009. gadā attiecīgi 9,2 un 12,6), kas norāda uz pilsētas iedzīvotāju sastāva izmaiņām. Savukārt, starpība starp iebrāukušajiem un izbrāukušajiem uz 1000 iedzīvotājiem pēdējos gados ir ievērojami mazāka nekā dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem, kas liecina, ka iedzīvotāju skaita samazinājumu vairāk ietekmē zema dzimstība nekā iedzīvotāju izbrāukšana. Taču, tie ir oficiālās statistikas dati. Ja, atbilstoši dažādu ekspertu vērtējumam, secināms, ka reālā emigrācija pārsniedz oficiālo 2-3 reizes, tad cilvēku aizbrāukšana ietekmē iedzīvotāju skaita samazināšanos daudz vairāk nekā zema dzimstība. Reālāku

⁹ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads

priekšstatu par situāciju ar migrāciju varēs iegūt pēc 2011. gada tautas skaitīšanas rezultātu apkopošanas.

3.2. Iedzīvotāju struktūra

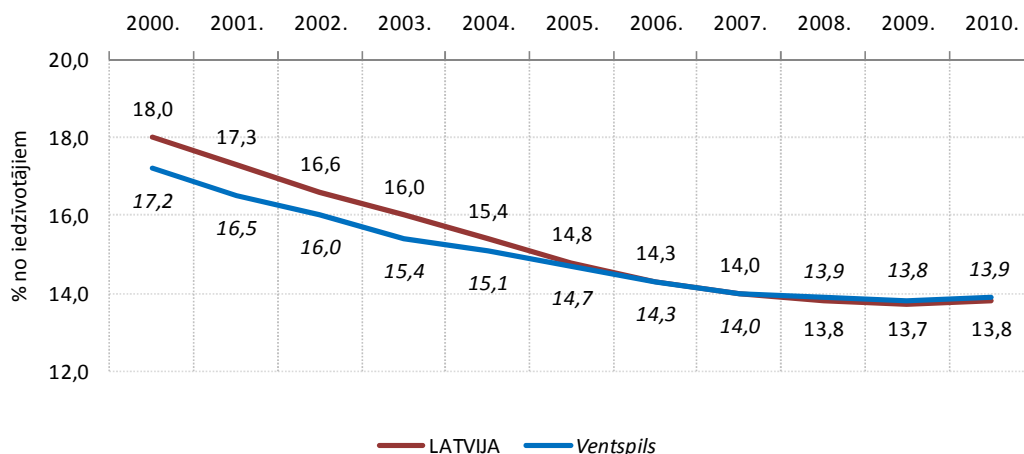
Vecuma un dzimuma struktūra

Latvijā ir otrs zemākais ES vidējais paredzamais mūža ilgums vīriešiem (zemākais Lietuvai), un ceturtais zemākais sievietēm (zemāki ir Bulgārijai, Rumānijai, Lietuvai). Attiecīgi Latvijā 2009.gadā vidējais paredzamais mūža ilgums vīriešiem piedzimstot ir 67,2 gadi, ES – 76,1 gadi, sievietēm Latvijā – 77,9 gadi, ES – 82,0 gadi¹⁰. Vidējais vecums Latvijā 2010.gada sākumā ir 40,9 gadi, Kurzemes reģionā – 40,2 gadi.

2009.gadā Latvijā 13,7% iedzīvotāju bija vecumā līdz 14 gadiem, ES – 15,7%; Latvijā 69,1% iedzīvotāju bija vecumā no 15-64 gadiem, ES – 67,2%; Latvijā 17,2% bija vecumā virs 65 gadiem, ES – 17,0. Tātad, lai arī Latvijā demogrāfiskā slodze ir nedaudz zemāka nekā ES vidēji, nākotnes tendences ir nelabvēlīgākas, jo ir zemāks iedzīvotāju līdz darbības vecumam īpatsvars (zemākais šīs grupas īpatsvars ES ir Bulgārijai (13,4) un Vācijai (13,6%)). 2010.gadā Latvijā 13,8% iedzīvotāju bija līdz darbības vecumam, 66,0% darbības vecumā un 20,2% virs darbības vecumā.

2010.gada sākumā Ventspilī 13,9% iedzīvotāju bija līdz darbības vecumam, 66,0% darbības vecumā un 20,1% virs darbības vecumā. Demogrāfiskā slodze Ventspilī bija 515 iedzīvotāju līdz un virs darbības vecumā uz 1000 iedzīvotājiem, pēdējos gados tā ir ievērojami samazinājusies. 2010.gada sākumā Latvijā demogrāfiskā slodze bija 514. Ventspils iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam (13,9%), ir par 0,1% lielāks nekā vidēji valstī. Salīdzinājumam 2000. un 2001.gadā Ventspilī iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam bija par 0,8% zemāks nekā vidēji valstī. Tātad situācija ir nedaudz uzlabojusies.

3.2.1.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam Ventspilī un Latvijā 2000. – 2010.gadā, %

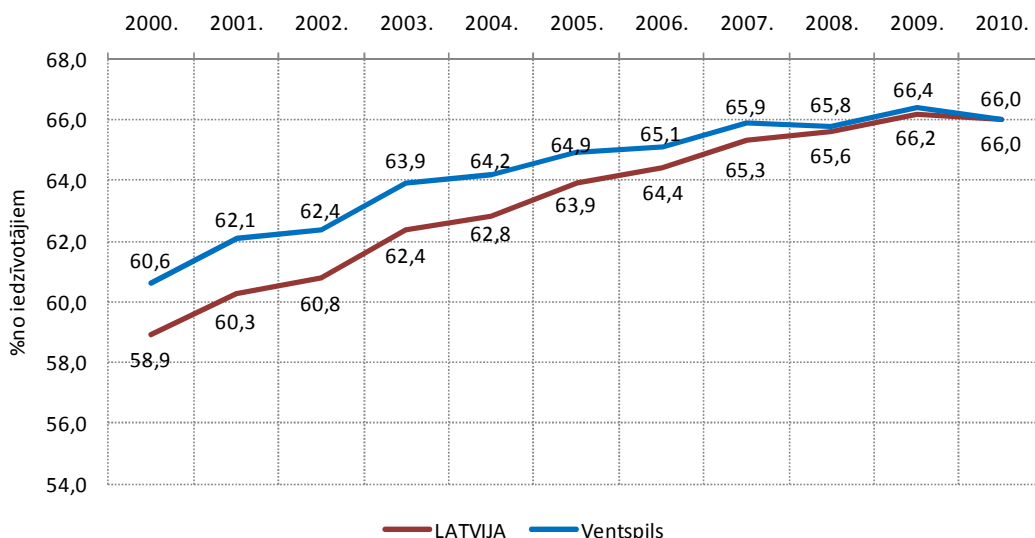

Avots: CSP

Ventspils pilsētas iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā (66,0%) sakrīt ar vidējo līmeni valstī. Salīdzinājumam, 2000.gadā darbības vecuma iedzīvotāju īpatsvars Ventspilī bija par 1,8% lielāks nekā vidēji valstī, kopš šī laika tas pakāpeniski ir izlīdzinājies ar valstī vidējo.

¹⁰ Demogrāfija 2010. CSP. Rīga, 2010.

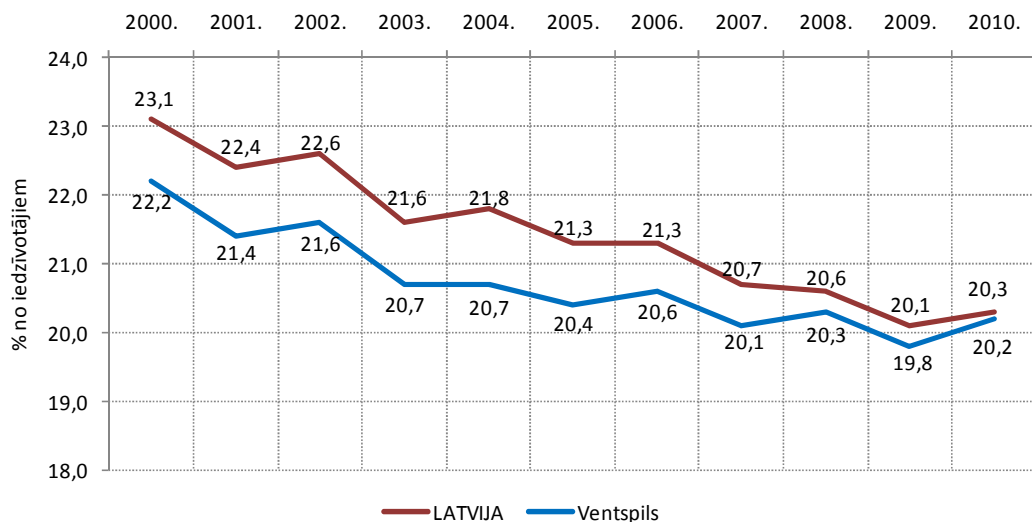
3.2.2.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā Ventspilī un Latvijā 2000. – 2010.gadā, %

Avots: CSP

Ventspils iedzīvotāju virs darbības vecumā īpatsvars (20,1%) ir par 0,1% mazāk nekā vidēji valstī. Savukārt 2000.gadā Ventspilī dzīvoja par 0,9% mazāk iedzīvotāju virs darbības vecuma nekā vidēji valstī.

3.2.3.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars virs darbības vecuma Ventspilī un Latvijā 2000. – 2010.gadā, %

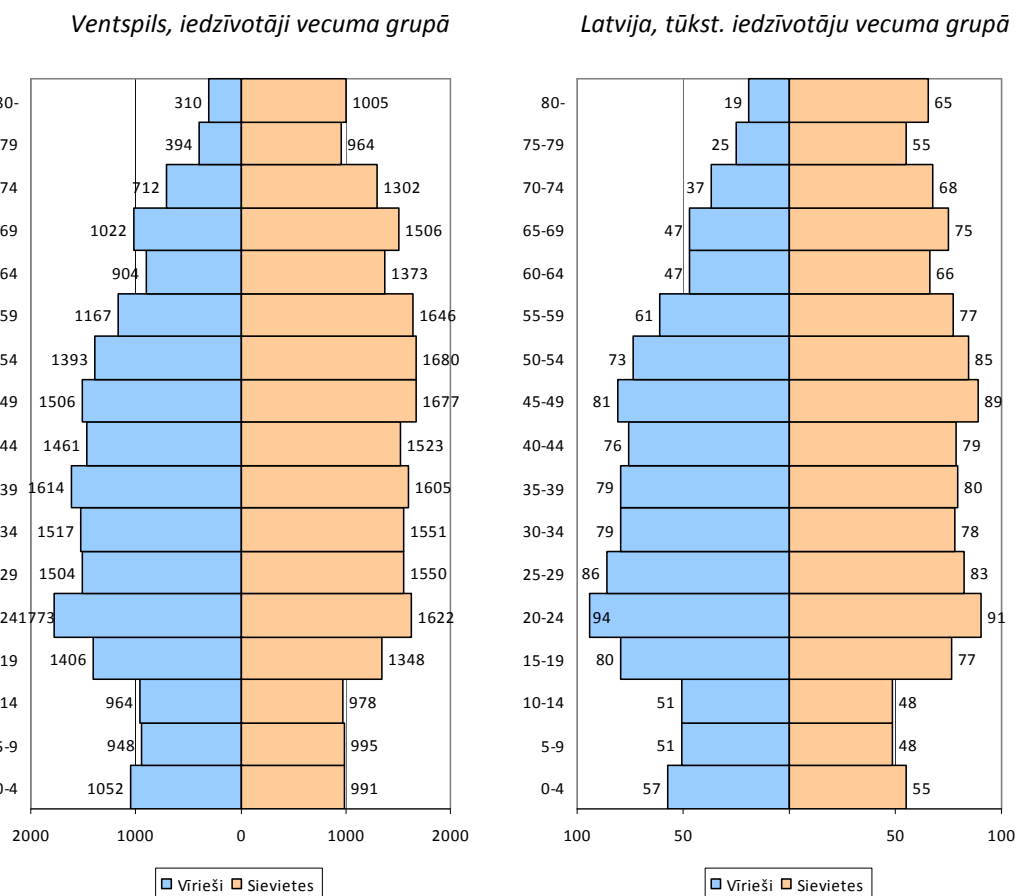
Avots: CSP

Līdz ar to pēdējo 10 gadu laikā bijusi vērojama Ventspils iedzīvotāju vecuma struktūras izlīdzināšanās ar Latvijas vidējo iedzīvotāju vecuma struktūru. Pirms 10 gadiem Ventspilī bija salīdzinoši vairāk darbības vecuma iedzīvotāju, mazāk iedzīvotāju līdz darbības vecumam un mazāk iedzīvotāju virs darbības vecuma nekā vidēji valstī. Tagad šie rādītāji ir ļoti tuvu Latvijas vidējiem rādītājiem.

2009.gada sākumā Ventspils iedzīvotāju dzimumu sadalījuma struktūra ir līdzīga kā citās Latvijas pilsētās: sieviešu īpatsvars ir 54,3% no iedzīvotājiem, savukārt vīriešu – 45,7%.

3.2.4. attēlā redzama Ventspils un Latvijas iedzīvotāju dzimumu un vecumu struktūra 2009. gada sākumā. Attēls demonstrē kopīgo Latvijas un Ventspils problēmu: iedzīvotāju skaits piecu gadu vecuma grupās līdz 20 gadiem ir ievērojami mazāks, nekā 20 un vairāk gados (apmēram par 30%), kaut arī sabiedrībā ar stabili iedzīvotāju skaitu tām grupām jābūt līdzīgām pēc skaita. Attēls rāda, ka šī situācija Ventspilī nav tik dramatiska, ka Latvijā kopumā (kur šī starpība ir ap 50%), taču jebkurā gadījumā ar šādu vecuma struktūru neizbēgams iedzīvotāju skaita turpmāks samazinājums, ja vien tas netiek koriģēts ar gados jaunu cilvēku imigrāciju uz Ventspili un Latviju. Iedzīvotāju skaita deficīts Ventspilī vecuma kategorijā līdz 20 gadiem (salīdzinot ar situāciju, kur iedzīvotāju skaits ir stabils) ir apmēram 4 - 5 tūkstoši cilvēku.

3.2.4. attēls. Iedzīvotāju dzimumu un vecumu struktūra Ventspilī un Latvijā* 2009.gada sākumā

Avots: CSP

* Latvijā iedzīvotāju skaits norādīts tūkstošos

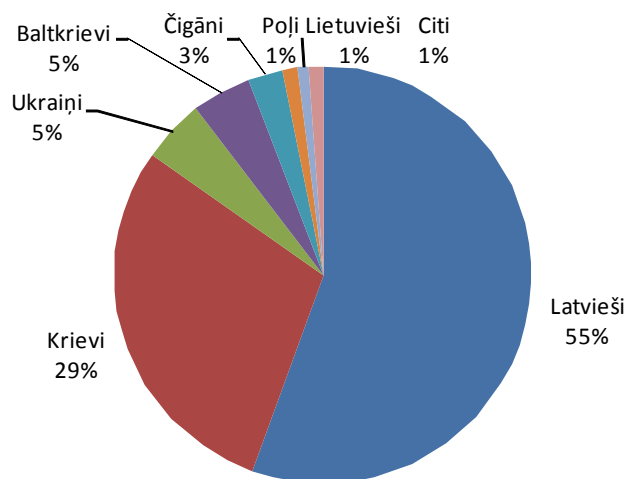
Nacionālais sastāvs

2010.gada sākumā Ventspilī 54,9% iedzīvotāji bija latvieši, 29% krievi un atlikušos 16,1% veido baltkrievi, ukraiņi, poļi, lietuvieši un citas tautības (skat.3.2.5.attēlu). Salīdzinājumā ar 2009.gada sākumu 2010.gadā Ventspils iedzīvotāju nacionālais sastāvs ir mainījies pavisam nedaudz: par 0,3% palielinājies latviešu īpatsvars, krievu īpatsvars samazinājies par 0,3% un baltkrievu par 0,1%. Šīs izmaiņas ir daļa no latviešu īpatsvara pieauguma tendences Ventspils iedzīvotāju skaitā, kas vērojama kopš 1989. gada, kad Ventspilī dzīvoja 43% latvieši, 39,4% krievi, 17,6% baltkrievi, ukraiņi, poļi, lietuvieši un citas tautības. Kopš 2000.gada latviešu īpatsvars palielinājies par 3,3 procentpunktiem (2000.gadā bija 51,6% latviešu), bet krievu īpatsvars pilsētā samazinājies par 3 procentpunktiem (2000.gadā 32% pilsētas iedzīvotāju bija krievi).

Latvijā kopumā latviešu īpatsvars ir augstāks nekā Ventspilī, 2010.gada sākumā – 54,9%. No republikas pilsētām lielāks nekā Ventspilī latviešu īpatsvars 2010.gada sākumā bija Jelgavā (55,5%),

Jēkabpilī (58,8%) un Valmierā (81,7%). Pārējās republikas pilsētas latviešu īpatsvars ir zemāks. Ap Ventspils pilsētu esošais Ventspils novads ir viens no vislatviskākajiem valstī – tajā 97% iedzīvotāju ir latvieši¹¹.

3.2.5.attēls. Iedzīvotāju nacionālais sastāvs Ventspilī 2010.gada sākumā, (%)

Avots: CSP

Iedzīvotāju izglītības līmenis

Latvijā kopumā 80% jauniešu vecumā no 20-24 gadiem ir vismaz vidējā izglītība, tas ir nedaudz virs ES (27) vidējā (78,5%)¹². Bet augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars vecumgrupā no 30 līdz 34 gadiem ir 27%¹³.

Pēdējie pieejamie dati par Ventspils pilsētas par iedzīvotāju izglītību ir no 2000.gada tautas skaitīšanas. Tad 10,7% pilsētas iedzīvotāju bija augstākā izglītība (Latvijā kopā – 13,9%, Ventspilij bija otrs zemākais rādītājs aiz Jēkabpils pilsētu grupā), 22,1% - vidējā speciālā (Latvijā – 20,25%). Vairāk kā desmit gadu laikā situācija ir būtiski mainījusies, jo Latvijā kopumā ir viens no augstākajiem augstskolās studējošo skaits uz 1000 iedzīvotājiem. 2011.gada tautas skaitīšanas dati sniegs precīzu informāciju par pilsētas iedzīvotāju izglītības līmeni.

3.3. Noslēgtās un šķirtās laulības

2009.gadā Ventspilī noslēgtas 220 laulības, no tām 197 (89,5%) dzimtsarakstu nodaļā un 23 baznīcā, Vidējais līgavaiņa vecums ir 35,96 gadi tas ir augstāks kā vidēji Latvijā (34,03) un visaugstākais republikas pilsētu grupā (zemākais Jēkabpilī 32,20 gadi), vidējais līgavas vecums Ventspilī bija 33,19 gadi, arī tas ir augstāks par vidējo Latvijā (31,76) un augstākais pilsētu grupā (zemākais Jēkabpilī – 29,03). 2008.gadā noslēgto laulību skaits pilsētā bija lielāks – 263.

2009.gadā Ventspilī šķirtas 112 laulības, no tām 53 (47,3%), kurās nebija neviena bērna, bet ar bērniem šķirto laulību ir vairāk kā puse (52,7%). Šķirto laulību skaits uz 1000 noslēgtajām ir 509, nedaudz zemāks nekā Latvijā (514). Līdz 2002.gadam šķirto laulību skaits uz noslēgtajām pārsniedza

¹¹ Dati no Ventspils novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam projekta (materiāls publiskai apspriešanai)

¹² Dati no Latvijas Stratēģiskās attīstības plāna 2010.-2013.gadam (1.pielikums) par 2008.gadu

¹³ Dati no Latvija 2030 par 2008.gadu. Indikatori.

600, bet tad turpmākos gadus kritās līdz 478 (2007.gadā), bet pēc tam atkal pieaug¹⁴. Latvijā vidējais laulības ilgums līdz šķiršanai ir 11 gadu, vērojama tendence, ka palielinās otro un trešo partnerību skaits¹⁵.

3.4. Iedzīvotāju skaita prognozes

Iedzīvotāju skaita svārstības ir saistītas ar izmaiņām dabiskā pieauguma un migrācijas rādītājos. Dabiskā pieauguma un migrācijas izmaiņas tieši ietekmē pilsētas ekonomiskās attīstības faktori, kā arī iedzīvotāju vecuma struktūra.

Ventspils iedzīvotāju skaita prognozēšanai veikts pētījums „Demogrāfija un nodarbinātība”¹⁶, kura ietvaros izveidots demogrāfiskais modelis, kurš balstīts uz iedzīvotāju dzimumu un vecumu struktūru 2009.gada sākumā un kurā iedzīvotāju skaits mainās atkarībā no dzimstības, mirstības un migrācijas. Šajā nodaļā ir izklāstīti galvenie rezultāti un secinājumi.

Lai saprastu iespējamās iedzīvotāju skaita izmaiņas līdz 2020.gadam un turpmāk, tika izveidoti vairāki scenāriji. Šeit apskatīti divi scenāriji: reālistiskais scenārijs, jo tas balstās uz racionāliem pieņēmumiem par ekonomiskās un demogrāfiskās situācijas attīstību un tādejādi sniedz reālistisku iedzīvotāju skaita prognozi, un optimālais scenārijs, kurš konstruēts izejot no mērķa nepieļaut iedzīvotāju skaita būtisku samazināšanos.

Scenārijos tika izmantoti sekojošie pieņēmumi:

- *Reālistiskajā scenārijā* dzimstība (uz 1000 sievietēm) samazinās līdz 2010.gadam, 2011.gadā paliek nemainīga un sākot ar 2012.gadu palielinās par 2,5% ik gadu, līdz sasniedz dabiskajai atražošanai nepieciešamo līmeni (2,1 bērni vienai sievietei jeb ap 60 bērniem uz 1000 reprodiktīva vecuma sievietēm gadā); mirstība 2010. gadā ir vienā līmenī ar 2009. gadu, un tad sarūk par 0,35% ik gadu 20 gadu garumā, līdz sasniedz 2009.gada Zviedrijas līmeni; ilgtermiņa migrācijas negatīvais saldo pieņemts 0,23% no iedzīvotāju kopskaita, kas ekvivalents 100 aizbraucošiem cilvēkiem 2009.gadā, turklāt migrācijas negatīvais saldo samazinās ik gadu par 2,5%;
- *Optimālajā scenārijā* dzimstība un mirstība ir tāda pati kā reālistiskajā scenārijā, taču migrācijas saldo ir pozitīvs, nevis negatīvs un sastāda 200 cilvēkus vecumā no 0 līdz 30 gadiem 2010.gadā¹⁷; tālāk saldo tiek fiksēts kā proporcija no iedzīvotāju skaita konkrētajā vecuma grupā (no 0,75% līdz 1,82%).

3.4.1. attēlā parādīta iedzīvotāju skaita prognoze līdz 2050.gadam abos scenārijos (iedzīvotāju skaits norādīts 2010.gadā un turpmāk ik pēc 5 gadiem).

Reālistiskajā scenārijā, pat palielinoties dzimstībai un samazinoties mirstībai, iedzīvotāju skaits sarūk vidēji par 0,67% gadā. Jāpiebilst, ka ja šajā scenārijā tiek izdarīts pieņēmums, ka no Ventspils izbraucošo un iebraucošo iedzīvotāju starpība ir nulle, arī tad modelētais iedzīvotāju skaits sarūk, taču nedaudz lēnāk (vidēji par 0,55% gadā).

¹⁴ CSP dati

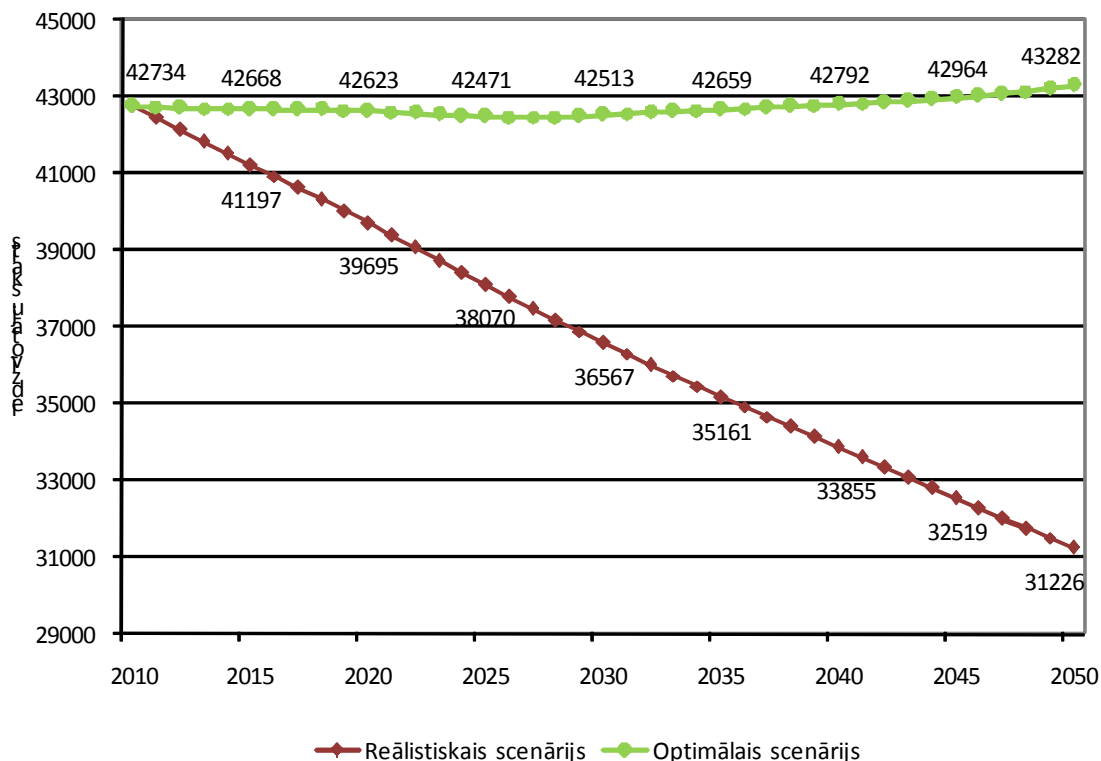
¹⁵ Latvija 2030

¹⁶ Ventspils pilsētas attīstības programmas (2007.-2013.gadam) aktualizēšanas un Ventspils attīstības virzienu (2014.-2020.gadam) izstrādes ietvaros SIA „Grupa 93” veica pētījumu „Demogrāfija un nodarbinātība”

¹⁷ Pa 30 cilvēkiem vecumā grupās no 0 līdz 9 un no 10 līdz 14 gadiem, pa 50 cilvēkiem vecumā grupās no 15 līdz 19 un no 20 līdz 24 gadiem un 40 cilvēki vecumā no 25 līdz 29 gadiem.

Optimālajā scenārijā iedzīvotāju skaits ir kopumā stabils un nedaudz samazinās līdz 2027.gadam, kurā sasniedz minimālo skaitu - 42 457 cilvēkus un tad pakāpeniski izaug līdz 43282 iedzīvotājiem 2050.gadā.

3.4.1.attēls. Iedzīvotāju skaita prognoze reālistiskajā un optimālajā scenārijā

Avots: Eksperta demogrāfiskais modelis

3.4.1. tabula parāda divos scenārijos prognozēto iedzīvotāju skaita sadalījumu pa galvenajām vecuma grupām.

3.3.1.tabula. Ventspils iedzīvotāju skaita prognoze galvenajās vecuma grupās

	2000.	2010.	2015.	2020.	2025.	2030.	2035.	2040.	2045.	2050.
Iedzīvotāji kopā										
Reālistiskais scenārijs	43951	42731	41197	39695	38070	36567	35161	33855	32519	31226
Optimālais scenārijs	43951	42731	42668	42623	42471	42513	42659	42792	42964	43282
Iedzīvotāji vecumā līdz 14 gadiem (līdz darbaspējas vecumam)										
Reālistiskais scenārijs	7550	5903	5694	5555	5208	5143	5149	5302	5419	5406
Optimālais scenārijs	7550	5903	5991	6180	6195	6596	6965	7268	7489	7657
Iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 61 gadam (darbaspējas vecumā)										
Reālistiskais scenārijs	28992	28273	26612	24948	23432	21976	20412	19031	17831	16482
Optimālais scenārijs	28992	28273	27724	27132	26667	26229	25781	25619	25700	25445
Iedzīvotāji vecumā virs 62 gadiem (virs darbaspējas vecuma)										
Reālistiskais scenārijs	7409	8555	8892	9192	9430	9449	9600	9521	9269	9338
Optimālais scenārijs	7409	8555	8953	9311	9609	9688	9912	9906	9775	10180

Prognozes secinājumi:

- Reālistiskais dzimstības palielinājums un mirstības samazinājums nevar nodrošināt iedzīvotāju skaita saglabāšanu, nepieciešama iedzīvotāju vecumā līdz 30 gadiem iebraukšana.
- Paralēli dzimstības un mirstības rezultātu uzlabošanai, stabilizēt iedzīvotāju skaitu varētu 200 cilvēku pozitīvais migrācijas saldo (attiecībā pret 2010. iedzīvotāju skaitu), vecuma grupā līdz 30 gadiem. Lai sasniegtu mērķi, ka 2020.gadā iedzīvotāju skaits nav samazinājies, bet nedaudz pat palielinājies, migrācijas saldo jāpanāk vismaz 260 gadā pēc 2013.gada.
- 50 gadu perspektīvā samazinās iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā, taču sagaidāms, ka normalizējoties dzimstības līmenim (kas sagaidāms pēc 25 gadiem) šī situācija uzlabosies.

4. Apdzīvojums un pilsētas apbūve

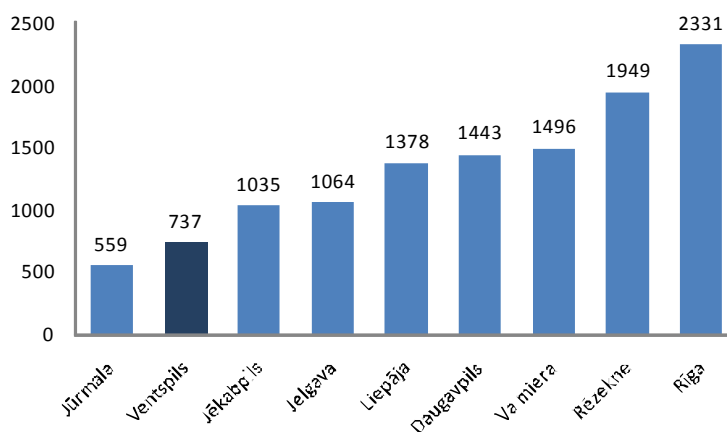
- Iedzīvotāju blīvums
- Pilsētas daļas
- Problemātiskās teritorijas
- Apbūves plānošana un uzraudzība

4.1. Iedzīvotāju blīvums

Ventspils ir pilsēta ar zemu iedzīvotāju blīvumu – 2010.gada sākumā vidējais blīvums bija 737 iedzīvotāji uz 1 km², starp republikas pilsētām tai ir otrais zemākais blīvums pēc Jūrmalas (skat. 4.1.1.attēlu).

Pilsētai ir raksturīga savrupmāju apbūve, nozīmīgu teritorijas daļu aizņem dabas teritorijas.

4.1.1.attēls. Iedzīvotāju blīvums Latvijas lielajās pilsētās (iedz./km²), 2010.gada sākumā

Avots: CSP

4.2. Pilsētas daļas

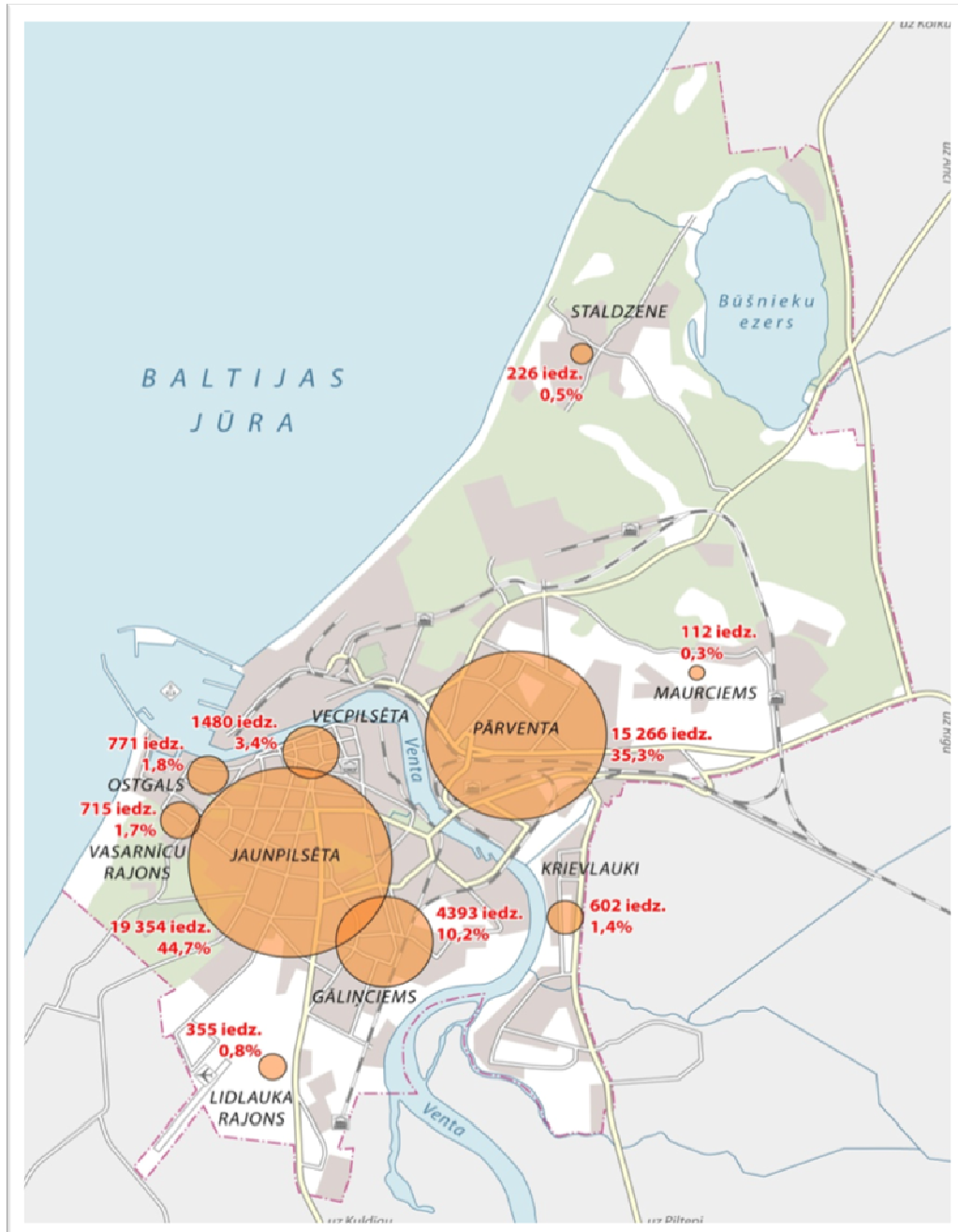
Pilsētas apdzīvojuma struktūru nosaka pilsētas ģeogrāfiskais dalījums Ventas kreisā krasta un Ventas labā krasta (Pārventas) apbūves rajonos. Pilsētas centrs un vecpilsēta izvietojas Ventas labajā krastā.

Gandrīz 2/3 no visa pilsētas dzīvojamā fonda, tajā skaitā 3/4 no privātā dzīvojamā fonda, atrodas pilsētas kreisā krasta teritorijā. Apbūvē dominē 1 – 2 stāvu un 5 stāvu ēkas. Pilsētas kreisā krasta teritorijā saglabājies mazstāvu apbūves pārsvars (56%), turpretī Pārventā pārsvarā ir daudzstāvu apbūve (66%). Lielākā iedzīvotāju daļa dzīvo Ventas kreisajā krastā - 62,5% iedzīvotāju.

Pilsētas centrā un Pārventā dzīvojamā apbūve mijas ar komercapbūvi un ražošanas, un ostas infrastruktūru.

Pilsētas teritoriju var nosacīti iedalīt apbūves teritorijās jeb pilsētas daļās – Vecpilsēta, Ostgals, Jaunpilsēta, Gālinciems, Vasarnīcu ielas apbūves rajons, Lidlauka rajons, Pārventa, Krievlauki, Staldzene un Maurciems.

4.2.1.attēls. Iedzīvotāju skaita sadalījums pa Ventspils pilsētas apbūves rajoniem

Avots: Ventspils pilsētas pašvaldība (iedzīvotāju deklarētā dzīves vieta)

Vecpilsēta un Ostgals

Pilsētas vēsturiskā centra un Ostgala daļās dzīvo 2251 iedzīvotājs (5,2%). Savdabīgā, blīvi apbūvētā pilsētas daļa ir pilsētībūvniecības pieminekļa „Ventspils pilsētas vēsturiskais centrs” daļa „Zvejnieku ciems”. Vecpilsētas un Ostgala vēsture cieši saistīta ar jūrniecību un zvejniecību. Tas saglabāts mūsdienās – dzīvojamā un komercapbūve, tuvinoties ostai, pāriet ražošanas un inženiertehniskajā apbūvē. Pilsētas daļai ir izteiksmīgas pilsētvides veidols, iekļaujot atjaunotās kultūrvēsturiskās vērtības, kas mijas ar drosmīgu modernās arhitektūras klātbūtni. Augstvērtīgas un mūsdienīgas arhitektūras un pilsētībūvniecības idejas iegūtas 1999.gadā notikušajā ideju konkursā “Ventspils lineārā centra spēles”. Ventspilī ir realizēta virkne modernu industriālās arhitektūras projektu (sulu termināls, zivju noliktavas, u.c.).

Dzīvojamā un komercapbūve nav augstāka par trim stāviem. Pilsētas vēsturiskā centra teritorija ir pilnībā nodrošināta ar inženiertehniskajām komunikācijām, tomēr atsevišķas no tām (ūdensvadi, kanalizācija) prasa renovāciju, jo izbūvētas 20.gs. vidū. Vēsturiskā centra struktūrā saglabāti koku stādījumi, skvēri. Vecpilsēta un Ostgals ir apmeklētākā pilsētas viesu daļa un pilsētas vizītkarte.

Jaunpilsēta

Jaunpilsēta ir visplašākais apbūves rajons ar mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamo apbūvi, viengimenes un divģimeņu mājām. Jaunpilsētā atrodas lielākā daļa pilsētas skolu, sabiedrisko pakalpojumu un administratīvo iestāžu ēkas. Jaunpilsētā dzīvo gandrīz 45% pilsētas iedzīvotāju. Lielākā iedzīvotāju daļa dzīvo 1950.–70jos gados būvētajās 4–9 stāvu dzīvojamās mājās. Apmēram piektā daļa iedzīvotāju dzīvo viengimenes, divģimeņu dzīvojamās mājās. Apbūves rajons ir pilnībā apgādāts ar inženiertehnisko infrastruktūru.

Individuālās apbūves teritorija veidota, stingri ievērojot apbūves noteikumu prasības zemes gabalu izvietojumam pie ielu sarkanajām līnijām. Palielinātais ielu sarkano līniju platums veido apbūves komforta un pievilcīguma efektu. Ielu teritorijā savulaik veidotās koku stādījumu alejas uzlabo un veicina dzīvojamās vides apstākļus. Plānots iekārtot pilsētas galveno laukumu.

Gāliņciems

Plašs mazstāvu dzīvojamās apbūves rajons, kurš izvietojies Ventas kreisajā krastā. Izteikta individuālās dzīvojamās apbūves teritorija, kurā tā izveidošanās laikā apbūves noteikumi stingri regulēja apbūves gabala lielumu, bet pašreizējais apbūves blīvums daudzviet pārsniedz pieļaujamo. Teritorijas dzīvojamai apbūvei līdz 2007.gadam nebija iespēja lietot centralizētus ūdenssaimniecības pakalpojumus, kas ietekmē un pazemina nekustamā īpašuma vērtību. Jaunu inženierkomunikāciju, t.sk. ūdensvada un sadzīves kanalizācijas tīklu izbūve Gāliņciemā tika uzsākta 2008.gadā, un to plānots pilnībā pabeigt līdz 2012.gada beigām. Rajonā dzīvo ap 10,2% pilsētas iedzīvotāju.

Vasarnīcu ielas apbūves rajons

Vēsturiski izveidojusies vasarnīcu apbūves teritorija ap Vasarnīcu ielu Baltijas jūras piekrastē, Jūrmalas parka tuvumā, izcili ainaviskā dabas vidē. Vasarnīcu rajonā dzīvo apmēram 1,7% iedzīvotāju. Lielākā daļa iedzīvotāju dzīvo viengimenes – divģimeņu dzīvojamās mājās. Transporta, skolu, sabiedrisko pakalpojumu iestāžu jomā rajons ir labi apgādāts. Ielu kvalitāte ir laba, notiek pakāpeniska dzīvojamā fonda atjaunošana.

Pašvaldības teritorijas plānojums nosaka, ka Vasarnīcu ielas rajona apbūve turpinās attīstīties Vasarnīcu ielas apbūves rajonā esošajā struktūrā ir apmēram 22 brīvi neapbūvēti zemes gabali privātai apbūvei ar zemes gabalu vidējo platību 2500 m². Nepieciešams paplašināt ielu tīklu, izbūvējot inženiertehnisko nodrošinājumu. Tāpēc nākotnē tiek plānota pilsētas dienvidrietumu rajona infrastruktūras pilnveide.

Pārventa

Pārventas rajons atrodas Ventas labajā krastā. Tā ir teritorijā starp Kurzemes, Rūjienas, Talsu, Sanatorijas un Dzintaru ielām, ko no visām pusēm iekļauj Ventspils brīvdabas teritorija. Pārventa ir viendabīga dzīvojamā vide ar regulāro ielu tīklu. Pārventā dzīvo 35,3% no iedzīvotāju. Apbūves struktūru veido divu veidu apbūve, kur lielākā daļa iedzīvotāju (ap 87%) dzīvo daudzdzīvokļu mājās, pārējie dzīvo viengīmenes, divģimeņu dzīvojamās mājās.

Pārventas rajona labiekārtošanā vairāk investēts pēdējos gados. Teritorijas privātmāju apbūvei līdz 2009.gadam nebija iespēja lietot centralizētus ūdenssaimniecības pakalpojumus. Jaunu inženierkomunikāciju, t.sk. ūdensvada un sadzīves kanalizācijas tīklu izbūve Pārventā tika uzsākta 2009.gadā, un to plānots pilnībā pabeigt līdz 2012.gada beigām. Pārventā ierīkoti vairāki pilsētas objekti – Pārventas bibliotēka, strūklaka, bērnu parks „Fantāzija” u.c. Pārventas esošajā apbūves struktūrā ir apmēram 23 neapbūvēti zemes gabali ar vidējo platību 1480 m².

Krievlauki

Apbūves teritorija pilsētas dienvidu virzienā Ventas upes labajā krastā. Teritorijas ziņā plašs, bet reti apdzīvots pilsētas rajons. Te dzīvo 1,4% pilsētas iedzīvotāju. Šeit raksturīga viengīmeņu un divģimeņu dzīvojamā apbūve. Šeit atrodas vairākas dārzkopības sabiedrības (individuālo augļu dārzu) apbūves zonas, un vasarās ir liels vasarnieku īpatsvars. Krievlauku daļā ir maz komercobjektu un sabiedrisko objektu. Teritorijas privātmāju apbūvei nav iespējas lietot centralizētus ūdenssaimniecības pakalpojumus.

Staldzene

Ar mežu ģeogrāfiski nodalīta pilsētas daļa Ventspils pilsētas ziemeļu daļā apmēram 10 km attālumā no pilsētas centra, starp jūru un Būšnieku ezeru, izcili ainaviskā dabas vidē. Staldzene ir maz apdzīvota pilsētas daļa, kurā viengīmenes – divģimeņu mājās dzīvo ap 0,5% pilsētas iedzīvotāju. Vasaras sezonā šeit ir liels vasarnieku īpatsvars. Teritorijas privātmāju apbūvei nav iespējas lietot centralizētus ūdenssaimniecības pakalpojumus.

Bangu ielas galā, pie jūras ir daļēji labiekārtota pludmale ar auto stāvvietām, ko nepieciešams paplašināt. Apbūves rajonā nav tehniskās infrastruktūras un pakalpojumu objektu. Iedzīvotāji izmanto galvenokārt Pārventas skolas, pirmsskolas un ārstniecības iestādes, kā arī veikalus. Sasaiste ar pilsētas centru un Pārventu uzskatāma par apmierinošu.

Maurciems

Maurciema daļa pilsētā iekļauta 1996.gadā, veicot Ventspils pilsētas un toreizējā Ventspils rajona Tārgales pagasta administratīvo robežu korekcijas ar mērķi nodrošināt Ventspilī rūpniecisko ražošanu attīstību. Šobrīd Maurciema teritorijā, lauku viensētās dzīvo 0,3% no iedzīvotāju skaita. Šajā rajonā nav pieejama centralizētā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma.

Lidlauka rajons

Lidlauka rajons izvietojies pilsētas pievārtē abpus Kuldīgas ielai (sasaistē ar autoceļu P 108). Lidlauka rajonā dzīvo 0,8% Ventspils iedzīvotāju. Apbūve ir reta, dzīvojamās 1-2 stāvu mājas mijas ar dažām daudzstāvu mājām un lauksaimnieciska rakstura ražošanas objektiem. Tās nesēn izslēgtas no Ventspils brīvdabas teritorijas, savukārt brīvdabā iekļautas teritorijas ap Ventspils lidostu rūpnieciskās zonas paplašināšanai.

Lidlauka rajonā nepieciešams uzlabot ielu un inženiertehnisko nodrošinājumu. Iedzīvotāju kustība pēc pakalpojumiem no šī rajona, lielākoties, notiek uz Jaunpilsētu.

4.3. Degradētās un problemātiskās teritorijas

Ilgstoši saimnieciski neizmantotas, pamestas teritorijas, padomju periodā celti objekti, kā bijusī Piena kombināta apbūve, garāžu kompleksi, u.tml. uzskatāmi par pilsētas vidi degradējošiem objektiem un teritorijām.

Šajās teritorijās nereti atrodas objekti, kas rada augsnes un gruntsūdeņu piesārņojumu. Saskaņā ar Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra datiem Ventspils pilsētā ir 26 piesārņotas vietas, 36 potenciāli piesārņotas vietas, 11 teritorijas klasificētas kā potenciāli nepiesārņotas, bet ar augstu bīstamības pakāpi.

Pie šādām teritorijām jāpieskaita arī bijušo pilsētas attīrīšanas iekārtu teritorija Pīlādžu ielā 9 un ap tām esošās teritorijas ar ražošanas atkritumiem (skaidām), kas atrodas ainaviski pievilcīgā teritorijā - Ventas upes kreisajā krastā. Sakārtojot šīs degradētās teritorijas, var tikt attīstīta dzīvojamo, sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūve.

Degradēto teritoriju sakārtošana atbrīvotu jaunas teritorijas pilsētas infrastruktūrai un ražotnēm, tādējādi arī pasargājot jaunas dabas teritorijas no apbūves. Tomēr jāņem vērā, ka degradēto teritoriju sakārtošanai, piesārņojuma avotu novēršanai un objektu revitalizācijai nepieciešami lieli līdzekļi. Līdz šim degradēto teritoriju kompleksai revitalizācijai nebija pieejams ES finansējums. Līdz ar to degradēto teritoriju sakārtošana bija privāto uzņēmēju un pašvaldības ziņā.

Problemātiska ir arī situācija Ostgalā un Vecpilsētā, kur ir arī sastopami grausti un nesakošanas ēkas, kas pamatā ir privātīpašumā, un pašvaldībai nav iespēju ar saviem līdzekļiem iesaistīties to sakārtošanā.

4.4. Apbūves plānošana un uzraudzība

Pašvaldības uzdevums ir noteikt zemes izmantošanas un apbūves kārtību saskaņā ar teritorijas plānojumu un nodrošināt savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskumu. Atļautā zemes izmantošana un apbūves noteikumi pilsētā ir noteikti ar 2008.gada 29.decembra domes lēmumu apstiprinātajā Ventspils pilsētas teritorijas plānojumā (2006.-2018.gadam). 2010.gadā ir uzsākta teritorijas plānojuma grozījumu sagatavošana un 2011.gadā pēc to sabiedriskās apspriešanas paredzēts tos apstiprināt.

Par zemes ierīcības, nekustamo īpašumu izmantošanas un būvniecības kārtību pilsētā atbild Ventspils pilsētas domes Arhitektūras un pilsētībūvniecības nodaļa. Būvniecības kontroli Ventspils pilsētas administratīvajā teritorijā veic Būvniecības administratīvā inspekcija.

5. Ekonomikas attīstība

Ventspils ekonomiku kopumā raksturo augstāks nekā Latvijā caurmērā attīstības līmenis, šobrīd to apliecina nodarbinātības rādītāji (zemāks bezdarba līmenis un augstāka nodarbinātība) un darba samaksas rādītāji (augstāka vidējā darba samaksa) (skat.6.nodaļu). Savukārt ekonomiskā aktivitāte, ko pamatā vērtē pēc komersantu absolūtā un relatīvā skaita, ir zemāka, kā vidēji Latvijā (skat.18.nodaļu).

Par ekonomiskās attīstības līmeņa svarīgāko rādītāju pieņemts uzskatīt iekšzemes kopproduktu (IKP), kas raksturo attiecīgajā teritorijā gan publiskajā, gan privātajā sektorā saražoto gala produktu un pakalpojumu summāro vērtību gada laikā. Šo rādītāju izmanto gan dinamikas tendences raksturošanai, gan dažādu valstu, kā arī reģionu un pašvaldību salīdzināšanai. Latvijā līdz 2007.gadam IKP tika aprēķināts gan par visu valsti kopā, gan par statistikas reģioniem, gan arī par republikas pilsētām un rajoniem (par 33 administratīvi teritoriālajām vienībām), tiesa gan jāpiebilst, ka aktuālie jeb jaunākie IKP dati par teritorijām vienmēr bija vismaz ar divu - trīs gadu nobīdi. Kopš 2008.gada republikas pilsētām IKP vairs netiek aprēķināts. Līdz ar to Ventspils IKP dinamika redzama tikai līdz 2007.gadam, bet no 2008.gada Ventspils rādītājs ietverts Kurzemes reģiona un visas Latvijas rādītājā.

IKP kopapjoms Ventspilī 2007.gadā sasniedza 327,87 miljonus latu, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu tas bija palielinājies par 7,9%¹⁸. Latvijas IKP pieaugums bija ievērojami straujāks. 2007.gadā Latvijai bija augstākais IKP pieaugums ES, bet pēc 2008.gada beigās sākušās globālās ekonomikas lejupslīdes, Latvija piedzīvoja arī straujāko IKP kritumu (2008.gadā - -4,6 (ES vidēji bija 0,9%), 2009.gadā - -18,0% (ES vidēji bija -4,2%), 2010.gadā - -4,0% (ES vidēji bija 1%))¹⁹.

5.1.1.tabula. Iekšzemes kopprodukts faktiskajās cenās, milj. latu

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ventspils	245,1	215,7	183,3	221,0	241,0	287,8	303,8	327,9	Nav datu	Nav datu
Kurzemes reģions	621,9	656,0	645,4	758,4	886,4	965,2	1149,3	1517,7	1688,3	
Latvija	4750,8	5219,9	5758,3	6392,8	7434,5	9059,1	11171,7	14779,9	16188,2	13082,8

Avots: CSP

Rēķinot uz vienu iedzīvotāju Ventspils IKP 2007.gadā bija 7530 lati. Ventspils rādītājs ir augstāks par vidējo Latvijā - 6493 lati (Ventspils veido 116% pret Latvijas vidējo), augstāks par Kurzemes reģiona rādītāju - 4979 (Ventspils veido 151% pret Kurzemes reģiona vidējo).

5.1.2.tabula. Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju, latos

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ventspils	5583	4911	4164	5014	5468	6554	6955	7530		
Kurzemes reģions	1938	2061	2040	2412	2841	3118	3741	4979	5579	
Latvija	2002	2217	2462	2749	3214	3938	4883	6493	7144	5789
Rīga	3459	3782	4470	4869	5892	7114	8516	11163	12234	
Liepāja	1969	2179	2124	3061	3699	3726	4570			

Avots: CSP

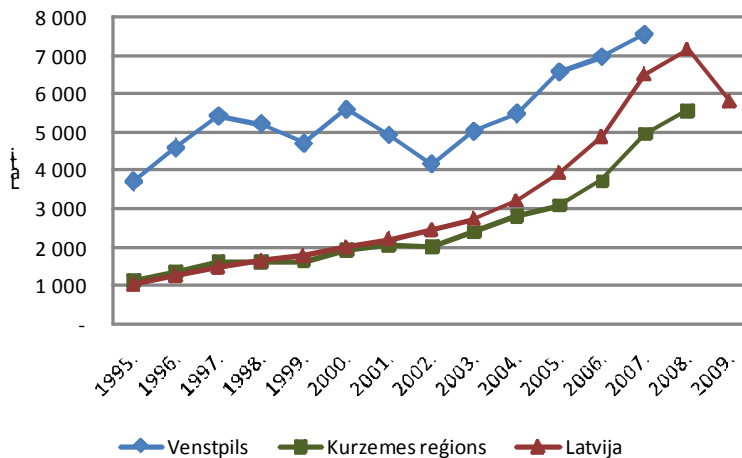
Pilsētu grupā tas ir otrs augstākais aiz Rīgas (11 163 lati). Līdz 2001.gadam Ventspils IKP uz vienu iedzīvotāju bija augstākais Latvijā (2000.gadā Ventspils IKP uz 1 iedzīvotāju bija 279% pret Latvijas

¹⁸ Salīdzināts IKP faktiskajās cenās

¹⁹ Par 2008., 2010.gadu - Ziņojums par Latvijas Tautsaimniecības attīstību. Ekonomikas ministrija, 2010.gada jūnijs. Par 2009.gadu - Latvijas statistikas gadagrāmata. CSP. Rīga, 2010.

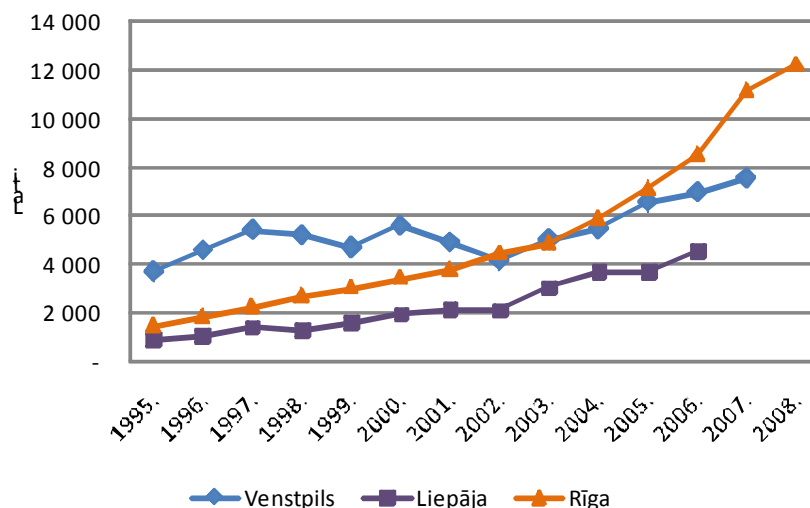
vidējo jeb gandrīz trīs reizes lielāks), bet kopš 2002.gada Rīgas rādītājs ir augstākais, pie kam ar katru gadu starpība starp Ventspils un Rīgas rādītāju palielinās. Latvijas IKP uz 1 iedzīvotāju 2004.gadā bija 45,6% no ES (27) vidējā²⁰, 2007.gadā – 56%, 2008.gadā -57%, bet 2009.gadā - 48% no ES vidējā rādītāja²¹.

5.1.1.attēls. IKP uz vienu iedzīvotāju Ventspilī, Kurzemes reģionā, Latvijā, lati

Avots: CSP

5.1.2.attēls. IKP uz vienu iedzīvotāju Ventspilī, Rīgā, Liepājā, lati

Avots: CSP

To, ka Ventspilī ekonomikas attīstība nav bijusi tik strauja kā Rīgā un citviet apliecina arī Ventspils IKP apjoma īpatsvars valsts un reģiona kopapjomā (skat.5.1.3.tabulu).

5.1.3.tabula. Iekšzemes kopprodukta īpatsvars Kurzemes reģionā, %

	1995.	1998.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Ventspils	43,1	44,6	39,4	32,9	28,4	29,1	27,2	29,8	26,4	21,6
Liepāja	22,5	24,6	28,2	29,2	28,7	35,0	36,0	33,2	34,1	Nav datu
Pārējā reģiona daļa	34,4	30,8	32,4	37,9	42,9	35,9	36,8	37,0	39,5	Nav datu

Avots: Aprēķini pēc CSP datiem

²⁰ Pēc pirktspējas paritātes standartiem

²¹ Latvijas makroekonomika skaitļos 2010. CSP, 2010.

1997.gadā Ventspils IKP veidoja 6,6% no Latvijas IKP, 2000.gadā – 5,2%, 2004. un 2005.gadā – 3,2%, bet 2007.gadā – 2,2%. Savukārt Kurzemes reģiona IKP Ventspils daļa 1997.gadā bija gandrīz puse – 44,7%, 2005.gadā – 29,8%, bet 2007.gadā nedaudz vairāk kā piektā daļa – 21,6% (5.1.3.tabula).

Par attīstību liecina arī nefinanšu investīciju apjoma un salīdzinošais rādītājs, līdzīgi, kā ar IKP, arī šis rādītājs par pilsētām pieejams tikai līdz 2007.gadam. Ventspilī nefinanšu investīciju apjoms 2006.gadā bija 155,4 miljoni latu, 2007.gadā – 149,2 miljoni latu²². Attiecinot to uz iedzīvotāju skaitu, Ventspilī bija augstākais rādītājs Latvijā. Nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju 2006.gadā Latvijā bija 1810,1 Ls, Rīgā – 2816,5 Ls, Ventspilī – 3568,8 Ls; 2007.gadā Latvijā bija 1939,5 Ls, Rīgā – 2926,2 Ls, Ventspilī – 3445,8 Ls²³.

Latvijā teritorijas attīstības salīdzināšanai tiek izmantots sintētisks rādītājs - teritorijas attīstības indekss²⁴. Ventspilij teritorijas attīstības indekss ir pozitīvs un pēc šī indeksa deviņu republikas pilsētu grupā Ventspils 2009.gadā ieņēma 4.vietu²⁵, 2008.gadā pilsēta bija 5.vietā²⁶. 2009.gadā Ventspils indeksa vērtība ir paaugstinājusies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Kurzemes reģions starp pieciem plānošanas reģioniem pēc teritorijas attīstības indeksa ir trešajā vietā aiz Rīgas reģiona un Zemgales reģiona. Vienīgi Rīgas reģiona indekss ir pozitīvs, bet pārējiem reģioniem tas ir negatīvs.

Ja ilgu laiku pilsētas ekonomikā bija izteikta vienas nozares dominante, tad pēdējos gados ir izmaiņas. Joprojām pilsētas nozīmīgākā nozare ir ar ostu saistītais transports un uzglabāšana (pēc pievienotās vērtības, pēc strādājošo skaita), taču tās īpatsvars pēdējos desmit gados ir mazinājies, bet rūpniecības apjoms un īpatsvars palielinājies, kā arī būtiski attīstījies ir pakalpojumu sektors. Šobrīd pilsētas ekonomiku pamatoti var vērtēt kā daudznozaru ekonomiku. Un arī nākotnē pilsētas attīstība paredzēta daudznozaru ekonomikas virzienā.

5.1.4.tabula. Pievienotās vērtības struktūra pa nozarēm Ventspilī 2000. un 2007.gadā, %

Nozares	2000.	2007.
Lauksaimniecība, mežsaimniecība. Zvejniecība	14,4	1,9
Ieguves rūpniecība. Apstrādes rūpniecība.	3,6	6,7
Elektroenerģija, gāze un ūdens apgāde		
Būvniecība	20,8	16,7
Tirdzniecība, auto, sadzīves iekārtu remonts	6,6	10,6
Viesnīcas, restorāni	0,6	0,7
Transports, uzglabāšana, sakari	53,1	32,6
Finanšu starpniecība. Operācijas ar nekustamo īpašumu	3,7	14,4
Valsts pārvalde. Izglītība. Veselība un sociālā aprūpe.		
Pārējie pakalpojumi	10,2	16,4

Avots: CSP

Ventspils iedzīvotāji ikgada iedzīvotāju aptaujā, raksturojot aktuālākās pilsētas problēmas, visbiežāk ir norādījuši uz nepieciešamību risināt bezdarba problēmas (2010.gadā – 38% respondentu, arī 2009.gadā - 38%), piektā daļa iedzīvotāju, kā pirmām kārtām risināmus jautājumus norādījuši ekonomikas jautājumus (18%), tajā skaitā iedzīvotāji aicina veicināt ražošanu un atbalstīt uzņēmējdarbību²⁷.

²² Latvija 2009. Galvenie statistikas rādītāji. CSP, 2009.

²³ Reģionu attīstība Latvijā. VRAA, 2009.

²⁴ Teritorijas attīstības indeksa aprēķinos republikas pilsētām izmanto bezdarba līmeni, iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus pašvaldību budžetā uz 1 iedzīvotāju, demogrāfisko slodzi, iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā.

²⁵ Aiz Jūrmalas, Rīgas, Jelgavas

²⁶ Aiz Jūrmalas, Jelgavas, Valmieras, Rīgas

²⁷ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

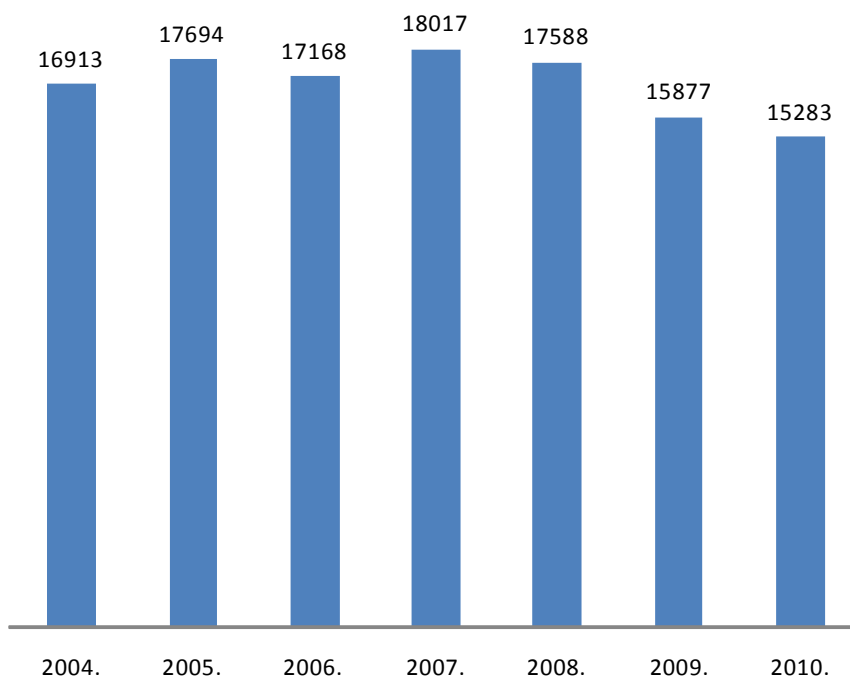
6. Nodarbinātība un bezdarbs

- *Nodarbinātība*
- *Bezdarbs*
- *Darba samaksa*

6.1. Nodarbinātība

Saskaņā ar VID datiem²⁸, Ventspilī 2010.gada augustā bija nodarbināti 15 304 cilvēki (darba ņēmēji) jeb 52% no iedzīvotājiem darbspējas vecumā vai 36% no pilsētas iedzīvotājiem. Turklāt šī paša gada 1.ceturksnī nodarbināti bija 14 335 cilvēki, kas liecina par situācijas ar nodarbinātību uzlabošanos 2010.gadā. Strādājošo skaita dinamika (skat. 6.1.1.attēlu) liecina, ka no 2004.gada līdz 2007.gadam ar kritumu 2006.gadā nodarbināto skaits kopumā palielinājās, bet no 2008.gada vērojama nodarbināto skaita lejupslīde ar būtisku nodarbināto skaita kritumu 2009.gadā²⁹.

6.1.1.attēls. Nodarbināto skaits Ventspilī 2004. – 2010.gadā

Avots: CSP, VID

Lielākā daļa (67,3%) no strādājošajiem nodarbināti privātajā sektorā, 32,7% ir nodarbināti sabiedriskajā sektorā.

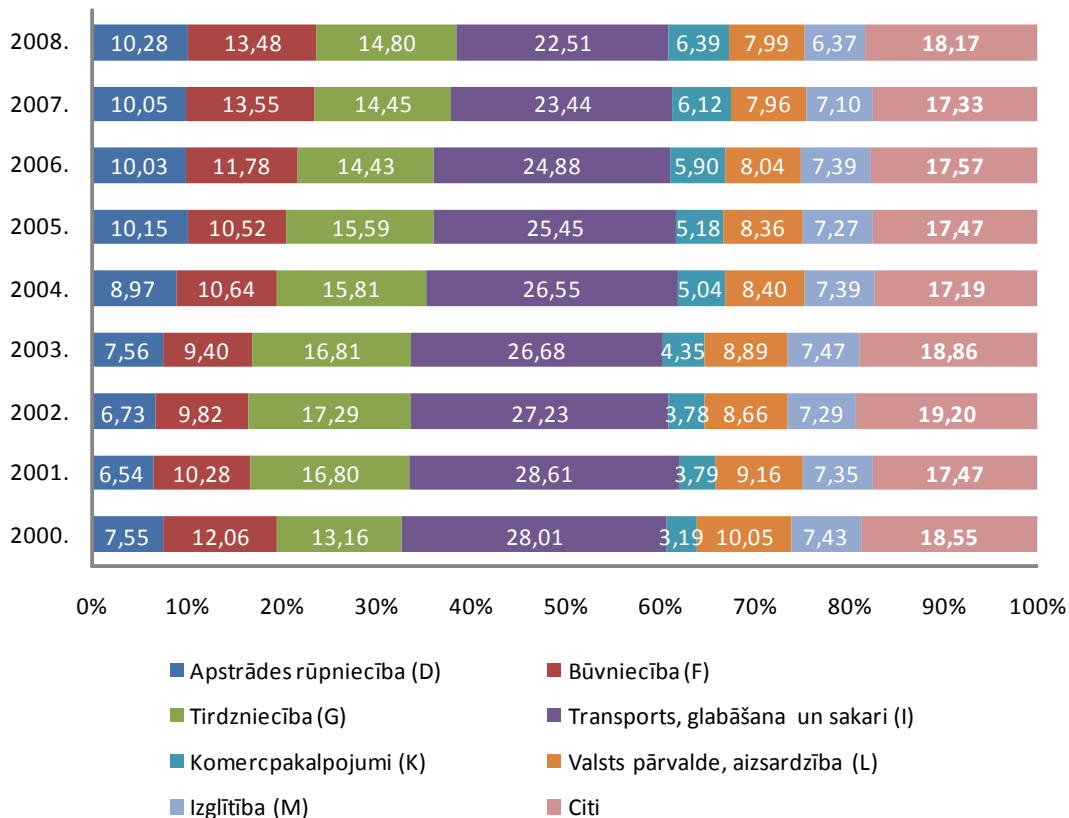
Katrs trešais (31%) no Ventspilī strādājošajiem ir deklarējis dzīves vietu kādā citā pašvaldībā. Vidēji gadā Ventspilī strādā 7,5 tūkstoši šādu strādājošo, visvairāk to ir no Ventspils novada (75%) un Rīgas (9%), kā arī citiem apkārtējiem (Talsu, Kuldīgas, Saldus) novadiem.

²⁸ VID ziņojums "par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī"

²⁹ Lai izveidotu dinamiku ilgākam laika posmam VID dati, kas ir pieejami par 2009. un 2010.gadu, ir kombinēti ar CSP datiem par strādājošajiem pamatdarbā, kas pieejami par 2000. – 2008.gadu (Kompleksais komersantu un iestāžu gada pārskats un pārskats par komersantu un iestāžu vietējām darbības veida vienībām).

Pēdējo trīs gadu laikā izmaiņas Ventspils iedzīvotāju nodarbinātībā pa nozarēm nav bijušas krasas – 2008.gadā visvairāk bija nodarbināti transporta un sakaru nozarē – 22,5% no kopējā nodarbināto skaita, tai seko tirdzniecības un dažādu iekārtu remontdarbos nodarbinātie 14,8%, būvniecības nozare, kurā nodarbināti 13,5% iedzīvotāju, un apstrādes rūpniecība ar 10,3% nodarbināto (skat. 6.1.2. attēlu).

6.1.2.attēls. Ventspils strādājošo nodarbinātība pa nozarēm, 2000.- 2008. gads (% no kopējā nodarbināto skaita pilsētā)

Avots: CSP, VID

6.1.1.tabula. Nodarbināto skaita sadalījums pa nozarēm 2008. un 2010.gadā, %

	2008.	2010.
A - Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	1,9	2,1
B - Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	0,1	0,2
C - Apstrādes rūpniecība	9,8	11,5
D - Elektroenerģija, gāzes apgāde siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	1,4	1,3
E - Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	1,5	2,6
F –Būvniecība	13,6	11,2
G -Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	14,7	11,3
H - Transports un uzglabāšana	22,0	21,3
I - Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	3,5	3,5
J - Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	1,1	1,5
K - Finanšu un apdrošināšanas darbības	1,4	0,3
L - Operācijas ar nekustamo īpašumu	1,7	2,6
M - Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	2,9	2,9
N - Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	1,9	1,6
O-R - Valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana; Izglītība; Veselība; Māksla, izklaide un atpūta	21,9	24,7
S - Citi pakalpojumi	0,8	1,4

Avots: Par 2008.gadu – CSP dati par strādājošo skaitu, par 2010.g. – VID dati par darba ņēmēju skaitu

levērojamākās ilgtermiņa izmaiņas nodarbinātības struktūrā saistītas ar Ventspils ekonomikas izmaiņām: samazinās ostas uzņēmumu loma ekonomikā un pieaug rūpniecības uzņēmumu aktivitāte. Pieaug arī izglītības loma, kas skaidrojams ar Ventspils Augstskolas aktivitāšu paplašināšanas kopš tās dibināšanas 1997.gadā.

Datos par nodarbinātību laika posmā par 2009. – 2010.gadu un par periodu līdz 2008.gadam ir pielietotas dažādās klasifikācijas³⁰, līdz ar to dati nav salīdzināmi visās kategorijās. Taču ir iespējams salīdzināt dažādu nozaru īpatsvaru nodarbinātībā 2008. un 2010.gadā, kas parāda strukturālās izmaiņas, kas notikušas ekonomiskās krīzes ietekmē (6.1.1. tabula).

Dati liecina, ka proporcionāli nodarbinātība samazinājusies būvniecībā un tirdzniecībā, kur darba vietu sarukums notika straujāk nekā citos sektoros, bet pieaugusi apstrādes rūpniecībā un publiskajā sektorā, kur darbvietu skaits gandrīz neizmainījās, salīdzinot ar pirmskrīzes līmeni.

6.2. Bezdarbs

Saskaņā ar Ventspils iedzīvotāju aptaujas datiem³¹, Ventspils iedzīvotāji jau vairākus gadus par aktuālāko pašvaldības risināmo jautājumu uzskata bezdarba problēmu.

Bezdarba līmeņa tendences 1990.-2010.gadā

Līdz ar Latvijas neatkarības atjaunošanu, krasi samazinājās ražošanas apjoms Ventspils rūpniecībā un ekonomiskā aktivitāte samazinājās arī citos sektoros. Līdz ar to 1992.gada beigās – 1993.gada sākumā bezdarbnieku skaits Ventspilī pārsniedza 2500 cilvēku. Sākot ar 1994.gadu, līdz ar salīdzinoši straujo transporta un būvniecības nozaru attīstību, bezdarbnieku skaits Ventspilī sāka pakāpeniski sarukt, līdz 1997.gada vasarā sasniedza zemāko līmeni – 650 cilvēki jeb 2,5 % no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita.

1998.gadā Krievijas krīze smagāk skāra tās ražojošās nozares, kas savu produkciju eksportēja uz Krieviju. Ventspilī viena no lielākajām apstrādājošās rūpniecības nozarēm šajā laikā bija zivrrūpniecība, kuru krīze skāra īpaši smagi, krīzes sekas bija jūtamas arī citās nozarēs. Rezultātā 1999.gadā bezdarbnieku skaits pilsētā pieauga līdz 2300 cilvēkiem, pārsniedzot 8,6% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita pilsētā.

2001. – 2003.gadu laikā ekonomiskā situācija pakāpeniski uzlabojās un reģistrēto bezdarbnieku skaits pilsētā svārstījās 1500 – 1800 cilvēku (jeb 7 – 8 %) robežās no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. 2007.gada sākumā Ventspils pilsētā tika sasniegts zemākais bezdarba līmenis pēdējo sešu gadu laikā.

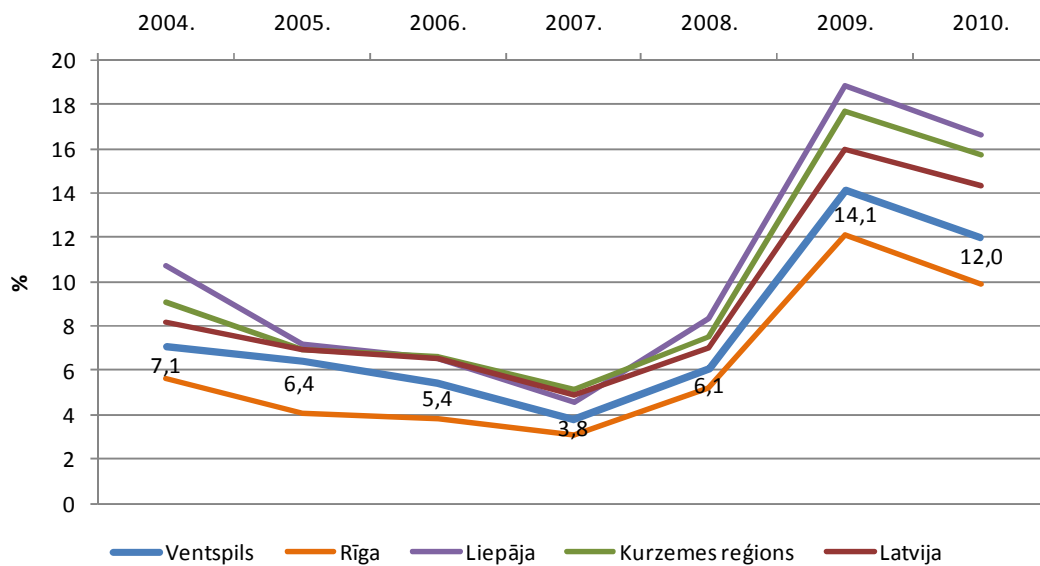
Sākoties pasaules un Latvijas ekonomiskajai krīzei, 2008.gada 2.pusgadā Ventspilī bezdarba līmenis strauji pieauga. Nodarbinātības valsts aģentūras apkopotie statistiskie dati liecina, ka 2009.gada beigās bezdarba līmenis Ventspils pilsētā sasniedza 14,1% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita jeb 2870 personas (skat. 6.2.1.attēlu). Kopš šī laika situācija ir pakāpeniski stabilizējusies un 2010.gada beigās Ventspilī bija 2552 bezdarbnieku, un bezdarba līmenis nokrities līdz 12%. Brīvo darba vietu skaits 2010.gada septembra sākumā bija 35, 2010.gada decembra beigās bija 10 brīvo vietu, 2011.gada februārī bija 71 brīva darba vieta, bet 2011.gada maijā ir 59 brīvas darba vietas.

Kā redzams, bezdarba līmenis Ventspilī ir zem vidējā Latvijas līmeņa, kā arī labāks nekā Kurzemes reģionā kopumā un Liepājā, taču augstāks, nekā Rīgā.

³⁰ Dati no 2009.gada ir pēc NACE 2.red. klasifikācijas, dati par laiku līdz 2008. g – pēc NACE 1.2. redakcijas

³¹ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

6.2.1. attēls. Bezdarba līmenis Ventspilī un citur Latvijā 2004. – 2010.gada beigās, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

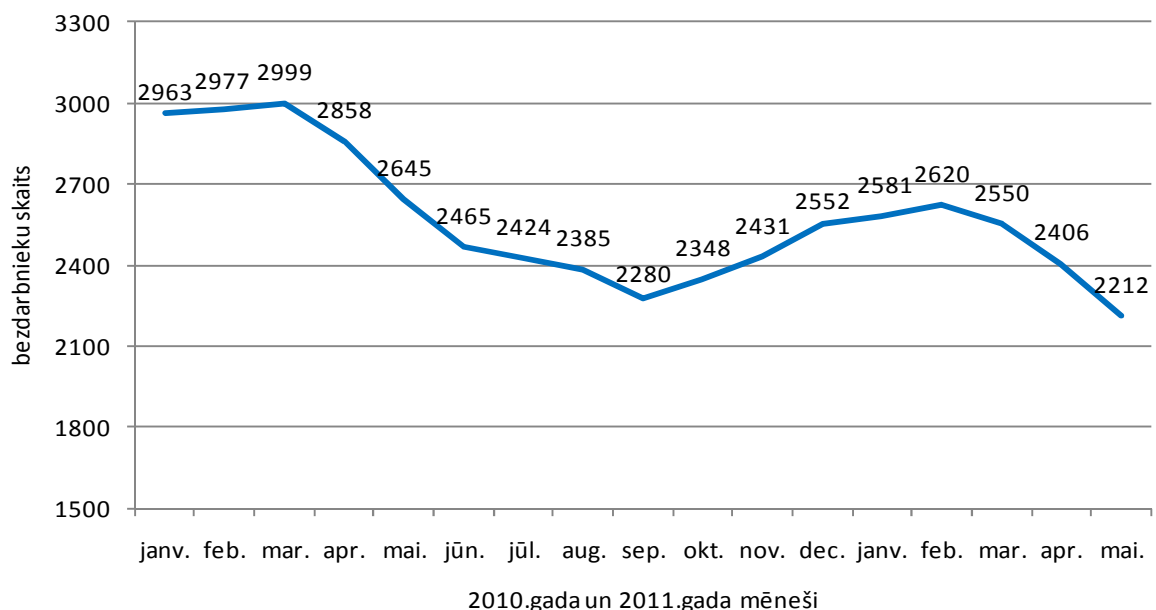

Avots: NVA

2010.gadā salīdzinot ar 2009.gadu bezdarbs Ventspilī nokritās, sākot ar oktobri līdz februārim bezdarbnieku skaits pieauga - 2011.janvāra beigās bija reģistrēti par 326 bezdarbniekiem vairāk, nekā 2010.septembra beigās, kad bezdarbs sasniedza 2010.gada minimālo līmeni. Savukārt līdz 2011.maija beigām reģistrēto bezdarbnieku bija par 68 bezdarbniekiem mazāk nekā 2010.septembra beigās.

Šāda tendence 2010.gadā varētu tikt izskaidrota ar sezonāliem faktoriem, jo kopējā ekonomiskā situācija turpina uzlaboties. Taču darbvietu skaita pieaugums un bezdarba samazinājums visticamāk tuvākajos gados nebūs straujš – ap 300 – 500 gadā (pieņemot ekonomikas izaugsmi 5% līmenī ik gadu).

6.2.2. attēls. Reģistrēto bezdarbnieku skaits Ventspilī 2010. gadā un 2011.gada janvārī-maijā

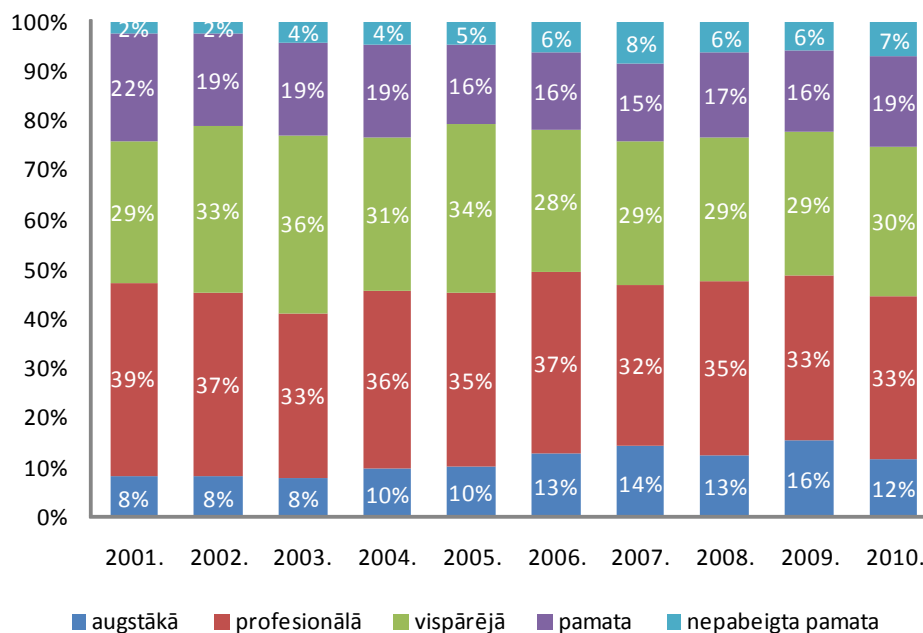

Avots: NVA

Bezdarbnieku kvalitatīvais sastāvs

Ventspilī pēdējo 10 gadu laikā lielāko daļu bezdarbnieku sastāda iedzīvotāji ar profesionālo (vidējo speciālo un arodu) un vidējo vispārējo izglītību - vidēji 35,1% un 30,8%, respektīvi, kopā veidojot vidēji 65,9% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita. Bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko izglītību ir vidēji 11,2%, laika periodā no 2001. līdz 2009.gadam tam bija tendence palielināties, taču 2010.gadā tas samazinājās. Visvairāk sieviešu bezdarbnieču ir ar vidējo un vidējo speciālo izglītību. Dati liecina, ka pilsētā ir grūti atrast darbu gan vīriešiem, gan sievietēm ar pamatizglītību (un lielākoties bez konkrētas profesijas), kā arī sievietēm ar vidējo un vidējo speciālo izglītību.

6.2.3. attēls. Ventspils reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars pēc izglītības līmeņa, 2000. – 2010.gadā (% no kopējā bezdarbnieku skaita)

Avots: NVA

6.2.1.tabula. Ventspils bezdarbnieku īpatsvars pa profesijām, 2003., 2006., 2009. un 2010.gadā, %

Profesija	2003. gads	2006. gads	2009. gads	2010.gads
Pārdevēji	15,3%	11,3%	7,0%	9,0%
Apkopēji	3,8%	3,3%	3,3%	4,0%
Palīgstrādnieki	9,2%	5,5%	5,2%	4,5%
Medicīnas māsas	0,4%	0,6%	0,5%	0,3%
Grāmatveži	3,1%	3,2%	2,4%	0,7%
Sargi	2,4%	1,9%	2,0%	1,4%
Pavāri	2,2%	3,2%	2,3%	1,6%
Zivju apstrādātāji	1,9%	5,3%	3,7%	2,2%
Dokeri	0,4%	1,6%	1,6%	0,9%
Autovadītāji	3,2%	2,0%	2,7%	2,1%
Atslēdznieki	2,6%	1,2%	3,8%	2,4%
Sanitāri	0,3%	0,1%	0,3%	0,2%
Kravas nesēji	0,3%	1,2%	0,6%	0,7%
Celtnieki	0,9%	1,3%	3,2%	4,7%
Noliktavas pārziņi	1,0%	0,8%	0,5%	0,5%
Kasieri	1,2%	1,0%	1,2%	0,3%
Sētnieki	2,5%	2,2%	1,1%	1,3%
Apavu ražošanas operatori	-	2,0%	0,1%	0,4%
Skolotāji	-	-	1,4%	0,8%
Sveču ražošanas operatori	-	-	0,8%	1,1%

Avots: CSP, NVA

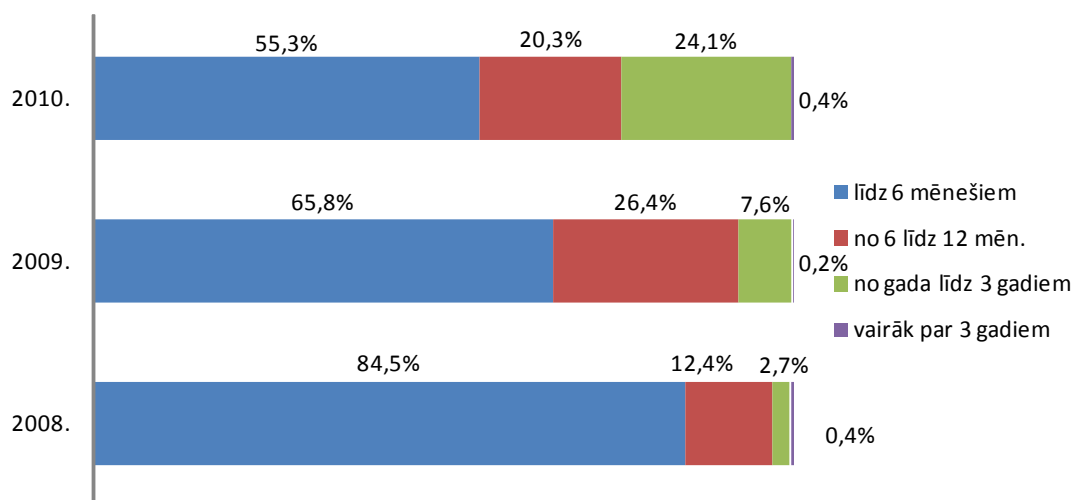
2010.gada beigās lielākais reģistrēto bezdarbnieku skaits dalījumā pa profesijām (par profesiju uzskatot iegūto darba pieredzi vai izglītību) bija šāds: tirdzniecības darbinieki – 231; apkopēji un palīgi mājas darbos – 192, raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki – 182, individuālo pakalpojumu jomas darbinieki – 174, metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki – 156, pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji, celšanas iekārtu un mašīnu operatori – 130, būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki – 120.

Profesijās, kurās reģistrēts lielākais bezdarbnieku skaits, pārstāvēti gan vīrieši, gan sievietes. Lielākais sieviešu – bezdarbnieču īpatsvars ir šādās profesijās: mazumtirdzniecības veikala pārdevēja, apkopēja, pavāre, skolotājs, palīgstrādniece; lielākais vīriešu bezdarbnieku īpatsvars ir profesijās automobiļa vadītājs un celtnieks.

Valsts mērogā un Ventspils pilsētā bezdarbnieku vidū joprojām vērojams sieviešu pārsvars. Ventspilī 2009.gadā bija 1540 bezdarbnieces (53,7% no bezdarbnieku kopskaita) un 1330 bezdarbnieki (46,3% no bezdarbnieku kopskaita). Statistiskie dati liecina, ka 2009.gadā augsts bija jauniešu bezdarbnieku īpatsvars (14,7%), kā arī salīdzinoši augsts pirmspensijas vecuma bezdarbnieku īpatsvars (10,2%).

Aktuālā problēma Latvijā un Ventspilī ir ilgstošais bezdarbs. 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu, ilgstošais bezdarbs ir palielinājies 4,5 reizes. 2009.gada beigās Nodarbinātības valsts aģentūras Ventspils filiālē bija reģistrēts 301 ilgstošais bezdarbnieks (bez darba vairāk kā gadu), kas sastādīja 8,2% no kopējā bezdarbnieku skaita. Savukārt, 2008.gadā ilgstošie bezdarbnieki sastādīja 66 cilvēkus jeb 4,3% no kopējā bezdarbnieku skaita.

6.2.4. attēls. Bezdarbnieku īpatsvars pēc bezdarba ilguma Ventspilī, 2008. – 2009.gads (% no kopējā bezdarbnieku skaita)

Avots: NVA

Sagaidāms, ka bezdarba līmenis paliks stabils un samazināsies, atkopjoties ekonomikai un palielinoties darba vietu skaitam. Pēc Latvijas ekonomikas ekspertu vērtējuma, jaunu darbu vietu rādīšanas temps varētu sastādīt apmēram pusi no iekšzemes kopprodukta pieauguma, tātad, pieaugot reālajam IKP par 5% (optimistisks gada novērtējums), darbvietu skaits varētu pieaugt par 2,5% jeb aptuveni 350-400 gadu laikā.

Operatīvie dati liecina, ka 2011.gada 29.maijā bezdarba līmenis Ventspilī bija 10,6% (valstī – 13,3%, Kurzemes plānošanas reģionā – 14,0%), bezdarbnieku skaits pilsētā bija 2212.

6.3. Darba samaksa

Ekonomiskās augšupejas periodā, kas ilga līdz 2008.gada nogalei, strādājošo vidējā darba samaksa Latvijā pieauga, sasniedzot 553 latu gada vidējo algu (bruto) jeb 401 latu neto algu. Sevišķi straujš bija 2007.gada pieaugums pret iepriekšējo gadu – 33,7%, 2008.gadā pieaugums vairs nebija tik straujš (18,9%), bet 2009.gadā jau bija 8,5% kritums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un 2010.gadā tā turpināja kristies (skat.6.3.1.tabulu).

Arī Ventspilī līdz 2009.gadam vērojama līdzīga darba samaksas dinamikas tendence. Vienīgi pieaugums nebija tik straujš un arī kritiens 2009.gadā nebija tik straujš kā Latvijā kopumā, bet 2010.gadā jau vērojams neliels bruto algas pieaugums nevis kritiens kā valstī kopumā. Savukārt neto algas apjoms 2010.gadā ir mazāks, kā 2009.gadā, kas skaidrojams ar nodokļu (iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) izmaiņām. Vidēja darba samaksa Ventspilī 2010.gadā bija 522 lati (bruto) un 369 lati neto. Tā ir augstāka nekā Latvijā vidējā.

6.3.1.tabula. Strādājošo vidējā darba samaksa Ventspilī un Latvijā 2004.-2009.gadā

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Bruto darba samaksa,							
Ventspils, Ls	283	308	361	476	566	519	522
Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %		8,8	17,2	31,9	18,9	-8,3	0,6
Latvija, Ls	241	280	347	464	553	489	483
Izmaiņas pret iepriekšējo gadu, %		16,2	23,9	33,7	19,2	-11,6	-1,2
Ventspils bruto darba samaksa pret Latvijas, %	117,4	110,0	104,0	102,6	102,4	106,1	108,1
Neto darba samaksa							
Ventspils, Ls	199	218	256	341	413	381	369
Latvija, Ls	169	200	248	332	401	358	343
Ventspils neto darba samaksa pret Latvijas, %	117,8	109	103,2	102,7	103,0	106,4	107,6

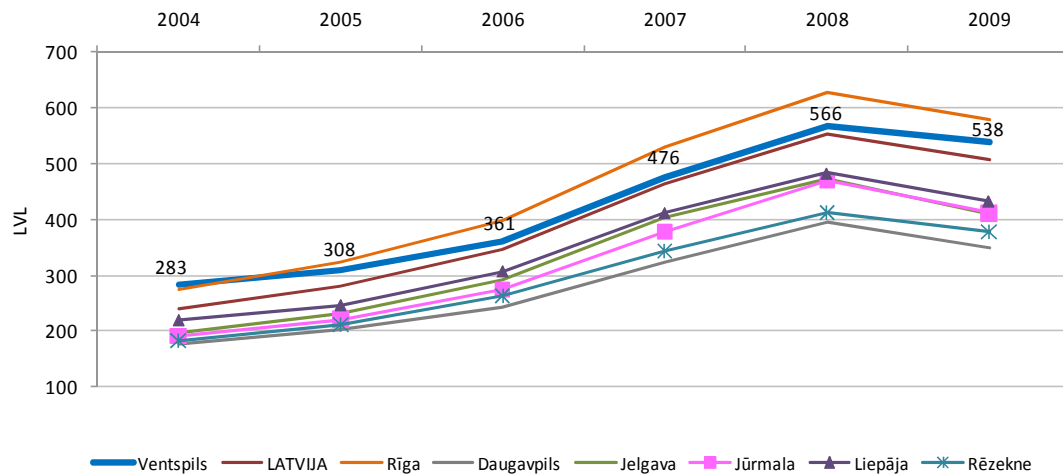
Avots: CSP

Ventspilī vidējā darba samaksa sabiedriskajā sektorā (447 lats bruto un 322 lati neto 2010.gadā) ir zemāka nekā privātajā sektorā (581 lats bruto un 406 lati neto), Latvijā kopumā sabiedriskā sektora vidējā alga (470 lats bruto un 334 lati neto) ir zemāka nekā privātajā sektorā (500 lats bruto un 353 lati neto).

Republikas pilsētu grupā Ventspilī ir otra augstākā vidējā darba samaksa aiz Rīgas (skat. 6.3.1.attēlu), bet līdz 2003.gadam Ventspilī bija augstākā darba samaksa starp pilsētām.

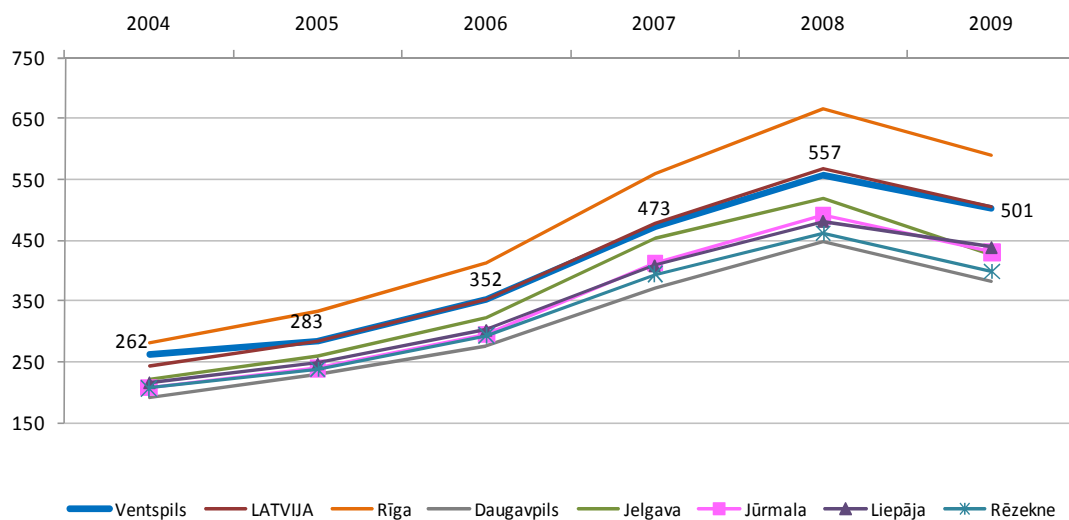
2009.gada beigās bruto darba samaksa Ventspilī bija 507 lati. 2009.gada pēdējā ceturksnī Ventspilī darba samaksa privātajā sektorā (599 lats bruto) bija augstāka nekā sabiedriskajā sektorā (446 lats bruto).

6.3.1. attēls. Strādājošo vidējā bruto darba samaksa Latvijā vidēji un lielākajās pilsētās 2004. – 2009.gadā, latos

Avots: CSP

6.3.2. attēls. Strādājošo vidējā bruto darba samaksa sabiedriskajā sektorā Latvijā vidēji un lielākajās pilsētās 2004. – 2009.gadā, latos

Avots: CSP

Latvijā noteiktā minimālā darba samaksa 2009., 2010.gadā bija 180 lati, tā ir ceturtā zemākā noteiktā minimālā darba samaksa Eiropas Savienībā (zemāka ir Bulgārijā, Rumānijā un Lietuvā). Aktuālie CSP dati liecina, ka 40,3% strādājošo pēc nodokļu nomaksas saņem zem 200 latiem, pie tam vairāk kā piektā daļa (21,9%) saņem minimālo algu.

Tā kā vidējā darba samaksa Ventspilī ir bijusi augstāka nekā Latvijā, arī vidējais pensijas apmērs pilsētā ir augstāks nekā Latvijā vidējais un viens no augstākajiem. Tā, piemēram, saskaņā VSAA datiem 2010.gadā Ventspilī vidējā vecuma pensija bija 206,52 lati (tas ir otrais augstākais rādītājs starp pašvaldībām aiz Garkalnes novada, starp pilsētām – augstākais), Latvijā vidēji 182,39 lati. Visu pensiju kopā vidējais apmērs Ventspilī 2010.gadā bija 193,10 lati, Latvijā – 171,92 lati.

7. Mājsaimniecību situācija

- *Mājsaimniecību budžets*
- *Mājokļi*

7.1. Mājsaimniecību budžets

Ventspils pilsētas mājsaimniecību budžetu pētījuma³² rezultāti liecina, ka vidējais mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums Ventspils pilsētā, rēķinot uz vienu mājsaimniecības locekli, 2009.gada rudenī bija 216 lati mēnesī³³. Lielāko daļu Ventspils iedzīvotāju mājsaimniecību ienākumu veido algotā darba samaksa (63% no visiem ienākumiem). Vairāk kā ceturto daļu veido transferti³⁴ (28%), tai skaitā pensijas (16%)³⁵, valsts sociālie pabalsti (4%), pašvaldības pabalsti (1%). Ienākumi vienas personas mājsaimniecībās un pāra bez bērniem mājsaimniecībās uz vienu locekli ir ievērojami augstāki nekā mājsaimniecībās ar bērniem, turklāt mājsaimniecībās ar vairākiem bērniem tie ir zemāki nekā ar vienu bērnu.

Vidējie mājsaimniecības izdevumi, rēķinot uz vienu mājsaimniecības locekli, Ventspilī ir 251 lats mēnesī. Salīdzinot ar Latvijas vidējiem (195 lats) un republikas pilsētu vidējiem (224 lats) rādītājiem³⁶, Ventspils iedzīvotāju izdevumi ir bijuši lielāki. Augstākie izdevumi ir uzņēmēju un pašnodarbināto ģimenēs. Mājsaimniecību izdevumi līdz ar ekonomikas augšupeju līdz 2008.gadam palielinājās, pie tam straujāk par inflāciju. Ekonomiskā krīze ievērojami ietekmējusi mājsaimniecību budžetus, ieņēmumi samazinās un mājsaimniecībām jāsamazina izdevumi. 2009.gadā mājsaimniecību izdevumi Latvijā kopumā un republikas pilsētās salīdzinājumā ar 2008.gadu samazinājās par 16%, Kurzemes reģionā – par 15%. Arī 2010.gadā ieņēmumi un izdevumi turpināja sarukt, bet dzīves dārdzība paaugstinās.

17.1.1.tabula. Mājsaimniecību izdevumi uz 1 mājsaimniecības locekli vidēji mēnesī, Ls

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ventspils		141,75		164,86			250,79
Latvija	100,38	114,08	128,05	155,19	200,26	232,06	195,27
Kurzemes reģions	86,71	103,64	106,94	141,19	183,15	206,37	175,35
Republikas pilsētas	124,24	137,16	153,89	183,36	233,74	267,43	224,44

Avots: CSP un Ventspils mājsaimniecību budžetu pētījumi

Ventspils mājsaimniecību izdevumu lielāko daļu sastāda izdevumi uzturam (25%, 63 lats mēnesī) un izdevumi mājoklim un komunālajiem pakalpojumiem (15%, 37,37 lats mēnesī). Nākamā lielākā grupa ir transports (11%, 26,71 lats mēnesī). Kopumā vidēji visās mājsaimniecībās izdevumi pārtikai, mājoklim un transportam veido apmēram pusi no to izdevumiem. Šo izdevumu īpatsvaru var uzskatīt par vienu no mājsaimniecības labklājības rādītājiem, jo mazāks īpatsvars, jo augstāks labklājības līmenis.

³² Šajā nodaļā izmantots SKDS 2009.gada septembrī – oktobrī veiktais Ventspils mājsaimniecību budžetu pētījums. CSP ik gadu veic šādu pētījumu, apkopjot datus par Latviju kopumā, par reģioniem, par pilsētām un laukiem kopā, kā arī par republikas pilsētām kopā.

³³ 2006.gadā – 145,04 lats, 2004.gadā – 110,42 lats.

³⁴ Transfertos ietilpst pensijas, valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti, valsts un pašvaldības sociālie pabalsti, stipendijas, alimenti, no citām mājsaimniecībām saņemti maksājumi.

³⁵ Ventspils pilsētas mājsaimniecību budžetu pētījums. SKDS, 2009.gada septembris – oktobris.

³⁶ CSP dati, 2009.gads

Salīdzinot mājsaimniecību izdevumu struktūru Ventspilī ar CSP datiem par situāciju Latvijā, var redzēt, ka kopumā izdevumu struktūra ir līdzīga. Sagaidāms, ka algu samazināšanās dēļ, nodokļu palielināšanās un tām sekojošās cenu palielināšanās dēļ, izdevumu apmērs un īpatsvars pamatlīnēm (pārtika, mājoklis, transports) mājsaimniecību budžetos 2010., 2011.gadā palielināsies. Pieņemot valsts budžetu 2011.gadam, tika izmantota inflācijas prognoze 1,1% apmērā, taču jau pirmā mēneša situācija liecina, ka Latvijā 2011.gadā inflācija pārsniegs 3%.

7.1.2.tabula. Mājsaimniecību budžetu izdevumu struktūra 2009.gadā, %

	Ventspilī	Kurzemes reģionā	Republikas pilsētās	Latvijā
Izdevumi kopā	100	100	100	100
Pārtika un bezalkoholiskie dzērieni	25,1	27,8	24,7	26,7
Alkoholiskie dzērieni, tabaka	3,3	4,0	3,5	3,6
Apģērbi un apavi	4,8	4,6	5,8	5,3
Mājoklis, ūdens, elektroenerģija u.c. kurināmais	14,9	16,8	16,6	15,5
Mājokļa iekārta, mājturības piederumi un mājas uzkopšana	6,0	5,7	5,3	5,2
Veselība	3,2	4,6	5,1	5,3
Transports	10,7	14,2	12,1	13,1
Sakari	4,6	4,8	5,0	5,0
Atpūta un kultūra	6,0	6,7	8,8	8,0
Izglītība	2,0	1,2	2,1	1,8
Restorāni, kafējnīcas un viesnīcas	1,7	4,2	4,7	4,3
Dažādas preces un pakalpojumi	8,0	5,3	6,4	6,1
Neprecizēti izdevumi (dāvanas, kredīta atmaksa, līzings atmaksa)	6,4			
Nekustamais īpašums	3,3			

Avoti: CSP un Ventspils mājsaimniecību budžetu pētījumi

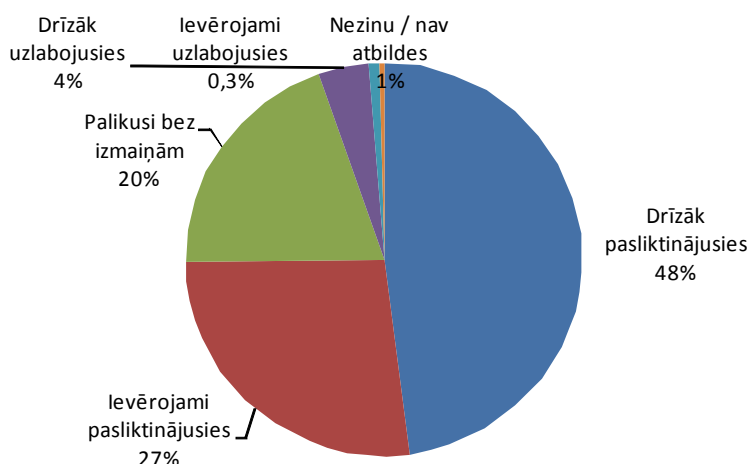
Vairāk nekā pusei Ventspils mājsaimniecību (57%) ir nenomaksātas finanšu saistības, tajā skaitā kredīti (44%), kredītkartes ar negatīvu bilanci (18%) un līzīgi (16%).

Svarīgs mājsaimniecības labklājības rādītājs ir ilglietošanas priekšmetu esamība mājsaimniecības īpašumā. Ventspils mājsaimniecības ir salīdzinoši labi nodrošinātas ar ilglietošanas priekšmetiem. Gandrīz visās mājsaimniecībās ir televizors (99,7%), vairāk kā 90% mājsaimniecību ir ledusskapis, mobilais telefons, veļas mazgājamā mašīna un putekļu sūcējs. Saskaņā ar apsekojuma datiem 70% mājsaimniecību ir dators, 41% - interneta pieslēgums. 50% mājsaimniecību ir automašīna.

Novērtējot savu mājsaimniecības materiālo stāvokli, lielākā daļa (62%) Ventspils mājsaimniecību 2009.gadā uzskatīja, ka nav ne bagātas, ne nabadzīgas. 17% mājsaimniecību uzskatīja, ka atrodas uz nabadzības sliekšņa, bet 7% mājsaimniecību vērtēja sevi kā nabadzīgas. Raksturojot mājsaimniecības ekonomisko stāvokli, kopumā trešā daļa mājsaimniecību atzina, ka ienākumu pietiek, lai normāli dzīvotu (25%) vai pat veidotu nelielus uzkrājumus (8%), aptuveni pusei mājsaimniecību nākas taupīt un no daudz kā atteikties, lai izdzīvotu (51%), bet 15% nepieciešams arī aizņemties vai izmantot sociālo palīdzību. 2006.gadā mājsaimniecību ekonomiskās situācijas raksturojums bija ievērojami labāks. Lielākā daļa Ventspils mājsaimniecību atzīst, ka viņu mājsaimniecības ekonomiskā situācija pēdējā gada laikā ir pasliktinājusies, tāpēc arī Ventspils mājsaimniecību materiālā stāvokļa pašvērtējums 2009.gadā ir ievērojami kritiskāks nekā iepriekš 2006.gadā.

Arī prognozes par izmaiņām nākamo 12 mēnešu laikā ir ievērojami pesimistiskākas nekā tās bija 2004. vai 2006.gadā. 26% Ventspils respondentu 2009.gadā uzskatīja, ka nākamo 12 mēnešu laikā viņu mājsaimniecības ekonomiskā situācija nemainīsies, 11% domā, ka situācija varētu uzlaboties, bet vairāk kā puse (54%) uzskata, ka tā pasliktināsies.

7.1.1.attēls. Izmaiņas Ventspils mājsaimniecību ekonomiskajā situācijā 2009.gadā

Avots: SKDS. Ventspils mājsaimniecību budžetu pētījums., 2009.g.

7.2. Mājokļi

Cilvēka labklājība lielā mērā ir atkarīga no tā, vai viņa lietojumā vai īpašumā ir atbilstošs mājoklis, vai tas ir pietiekami labiekārtots un mājsaimniecībai pieejams, t.i. atbilst tā maksāspējai.

Ventspils pilsētas apdzīvojums ģeogrāfiski dalās Ventas kreisā krasta un Ventas labā krasta jeb Pārventas apbūvē. Kopējā dzīvojamā fonda platība Ventspilī 2009.gadā bija 1067,6 m², pēdējo desmit gadu laikā kopumā tā ir palielinājusies, taču 2009.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo nedaudz samazinājusies. Rēķinot pret iedzīvotāju skaitu, Ventspilī 2009.gadā bija 24,9 m² dzīvojamās platības uz 1 iedzīvotāju. Salīdzinājumā ar Latvijas vidējo (27,2m²) un Kurzemes reģiona vidējo (28,6m²) rādītāju, tas ir zemāks. Deviņu republikas pilsētu grupā Ventspilij ir piektais augstākais rādītājs pēc dzīvojamās platības uz 1 iedzīvotāju.

7.2.1.tabula. Dzīvojamais fonds Ventspilī

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Dzīvojamais fonds kopā, tūkst. m ²	1038,6	1042,5	1052,7	1064,1	1060,3	1069,3	1067,6
Dzīvojamais fonds uz 1 iedzīvotāju, m ²	23,5	23,7	24	24,4	24,5	24,9	24,9
Mājokļu skaits (gada beigās)	19 394	19 611	19 783	19 872	20 825	22 105	19 721
Uzbūvētās dzīvojamās ēkas, platības tūkst. m ²	3,7	2,0	4,3	2,9	4,8	6,2	Vēl nav datu
Uzbūvēto dzīvokļu skaits	16	13	19	15	19	29	Vēl nav datu

Avots: CSP (uz VZD datu bāzes)

Eurostat apsekojums liecina, ka kopumā Latvijā mājokļu apstākļi ir sliktākie Eiropā – šaurībā mitinās 57,7% iedzīvotāju³⁷. ES vidēji saspiestībā spiesti dzīvot 17,8% iedzīvotāju.

³⁷ Atbilstoši aģentūras kritērijiem par pārapdzīvotu mājokli uzskatāms tāds, kur uz vienu cilvēku nav pat vienas istabas, vai arī gadījumā, ja dzīvo pāri, viena istaba ir uz vienu pāri. Katram 12 gadus sasniegušam zēnam vai meitenei ir jābūt atsevišķai istabai, tomēr divi viena dzimuma bērni var mitināties vienā istabā, noteikts ES kritērijos.

Ventspils dzīvojamo fondu veido gan daudzdzīvokļu nami, tai skaitā četrstāvu, piecstāvu un deviņstāvu mājas, gan arī individuālās privātās mājas. Saskaņā ar statistikas datiem³⁸ 2009.gadā Ventspilī bija 19,7 tūkstoši mājokļu³⁹. Datos mājokļu skaita izmaiņas nav saistītas tikai ar jaunu uzbūvēšanu un kādu nojaukšanu, bet arī ar pavienošānu vai pārveidošanu citā lietojumā un attiecīgo izmaiņu reģistrēšanu. Ne vienmēr VZD esošā informācija atbilst faktiskajai situācijai. Nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu palielināšanās gan iepriekš veikto kadastrālās vērtības izmaiņu dēļ, gan mājokļu aplikšanas ar nodokļiem dēļ, motivē īpašniekus sakārtot savas īpašumu lietas attiecīgajos reģistros.

Pilsētā pavisam 2009.gadā bija 4761 dzīvojamā māja, tai skaitā 3377 viena dzīvokļa mājas, 549 divu dzīvokļu mājas, 828 daudzdzīvokļu mājas un 7 bez dalījuma dzīvokļos⁴⁰. Pilsētā kopumā dominē viena – divu stāvu un piecu stāvu apbūve. Gandrīz divas trešdaļas visa dzīvojamā fonda atrodas pilsētas kreisā krasta teritorijā.

Pēdējo gadu laikā būvētas un ekspluatācijā nodotas tikai privātās individuālās dzīvojamās mājas (būvētas par privātiem līdzekļiem), daudzdzīvokļu mājas nav būvētas. Pašvaldība ir veikusi dzīvokļu remontu un rekonstrukciju, pielāgojot sociālā dzīvokļa vajadzībām, kā arī četrās daudzdzīvokļu mājās veikusi energoefektivitātes pasākumus.

Publiski pieejamo sludinājumu dati liecina, ka Ventspils nekustamā īpašuma tirgū kopumā pieejams salīdzinoši plašs mājokļu piedāvājums.

Gandrīz 90% dzīvojamā fonda ir privātīpašumā (2009.gadā 87,4%). Dzīvokļu privatizācijas procesa gaitā katru gadu sarūk pašvaldības īpašumā esošo dzīvokļu skaits. 2009.gadā pašvaldības īpašumā bija 287 ēkas.

Ventspils iedzīvotāju aptaujas dati, kas reprezentē situāciju pilsētā, norāda, ka 65% dzīvo savā privātā īpašumā (privatizētā dzīvoklī vai privātā mājā), 18% pašvaldības dzīvoklī un 15% īrētā dzīvoklī cita īpašnieka dzīvoklī vai mājā⁴¹.

7.2.2.tabula. Ventspils pašvaldības īpašumā esošais dzīvojamais fonds, tūkst m²

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
SIA "Ventspils nekustamais īpašums" apsaimniekošanā	257,37	254,32	226,58	136,42	97,36	85,74
Citiem apsaimniekotājiem	61,76	51,29	39,08	36,26	36,87	39,82
Kopā:	319,13	305,61	265,66	172,68	134,23	125,56

Avots: Pašvaldības SIA „Ventspils nekustamie īpašumi”

Lielā daļā dzīvojamo māju (ne tikai pašvaldības īpašumā esošo) apsaimniekošanu veic pašvaldības SIA "Ventspils nekustamie īpašumi", citur dzīvokļu īpašnieku pilnvarota fiziska persona vai retāk dzīvokļu īpašnieku pilnvarota juridiska persona, vai dzīvokļu īpašnieku biedrība.

Analizējot mājsaimniecību budžeta izdevumus par mājokli, redzams, ka 2009.gadā vidēji uz vienu mājsaimniecību izdevumi par mājokli bija 97 lati, un tie veidoja 15% no mājsaimniecību budžetu izdevumiem.

³⁸ CSP izmanto VZD datus

³⁹ Mājoklis – dzīvošanai visu gadu paredzēta dzīvojamā māja, dzīvoklis vai dzīvojamā telpa (CSP).

⁴⁰ CSP

⁴¹ Ventspils iedzīvotāju aptauja. SKDS, 2010.gads.

Attiecībā uz mājokļiem, Ventspilī kā problēma jāuzsver atsevišķu dzīvojamo māju sliktais tehniskais stāvoklis. Šeit izdalāmas vecās dzīvojamās mājas Ostgalā un Vecpilsētā. Un padomju laikā (sevišķi 50.-70.gados) celtās daudzstāvu dzīvojamās ēkas Jaunpilsētā un Pārventā, kuru ekspluatācijas termiņš ir beidzies un tehniskais stāvoklis pēc gadiem var sasniegt kritisko robežu. Šajā grupā sevišķi izdalāmas deviņstāvu mājas, to tehniskais stāvoklis, tai skaitā koplietošanas infrastruktūra pasliktinās, nepieciešami neatliekami remontu, bet dzīvokļu īpašnieki nevar vienoties par kopīgu darbību, ne arī atvēlēt līdzekļus to sakārtošanai un uzturēšanai, un situācija pasliktinās. Šī procesa padziļināšanās ved uz iedzīvotāju teritoriāli sociālu noslāņošanu – veidojas nosacīti nelabvēlīgās mājas. Pašvaldība bija prognozējusi šādu situācijas attīstību, tāpēc pagājušā gada deviņdesmitajos gados un šī gadsimta sākumā nesteidzās ar dzīvokļu privatizāciju, paliekot kā galvenais īpašnieks, kas arī rūpējas par sava dzīvojamā fonda stāvokli. Taču, tā kā valsts likumdošana paredzēja maksimālu dzīvokļu privatizāciju, pašvaldībai nebija iespēja palikt galvenajam dzīvokļu saimniekam un šobrīd nav tiesību guldīt pašvaldības līdzekļus privātā īpašumā.

Mājokļu problēma dēļ padomju gados celto ēku nolietojšanās ar katru gadu tikai palielināsies, un tā ir aktuāla visas Latvijas teritorijā. Tāpēc būtu nepieciešama valsts programma šīs problēmas risinājumam.

Viena no pašvaldības funkcijām ir sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļu jautājumu risināšanā. Kārtību, kādā Ventspils pilsētas iedzīvotājiem tiek sniegta pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, un reģistrētas personas, kurām izīrējamās pašvaldībai piederošās vai nomātās dzīvojamās telpas, nosaka Ventspils domes 2009.gadā pieņemti saistošie noteikumi. Jautājuma risināšanai pašvaldībā darbojas Dzīvokļu nodaļa, kas kārtu personu (ģimeņu) uzskaiti, kuriem nepieciešama pašvaldības palīdzība, izīrējot pašvaldības dzīvokļus. Nodaļa sagatavo un iesniedz domei priekšlikumus par dzīvokļa jautājumu risināšanu, izīrējot pašvaldības dzīvokļus, kā arī par dzīvojamās telpas apmaiņu pēc personu iesniegumiem.